

Innhold

SAMMENDRAG	3
A. VIRKSOMHET OG RESULTATER	5
A.1 Virksomhet	5
A.2 Forsikringsresultat	6
A.3 Investeringsresultat	8
A.4 Resultat fra øvrig virksomhet	8
A.5 Andre opplysninger	8
B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL	9
B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll	9
B.2 Krav til egnethet	10
B.3 Risikostyringssystemet, herunder egenvurdering av risiko og solvens	10
B.4 Internkontrollsystem	12
B.5 Internrevisjonsfunksjon	13
B.6 Aktuarfunksjon	13
B.7 Utkontraktering	13
B.8 Andre opplysninger	14
C. RISIKOPROFIL	15
C.1 Forsikringsrisiko	15
C.2 Markedsrisiko	18
C.3 Kredittrisiko	18
C.4 Likviditetsrisiko	19
C.5 Operasjonell risiko	19
C.6 Andre vesentlige risikoer	19
C.7 Andre opplysninger	19
D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL	20
D.1 Eiendeler	20
D.2 Forsikringstekniske avsetninger	22
D.3 Andre forpliktelser	27
D.4 Alternative verdsettelsesmetoder	28
D.5 Andre opplysninger	28
E. KAPITALSTYRING	29
E.1 Ansvarlig kapital	29
E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav	31
E.3 Bruk av durasjonsmetoden for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet	33
E.4 Forskjellen mellom standardformelen og benyttede interne modeller	33
E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet eller solvenskapitalkravet	33
E.6 Andre opplysninger	33
VEDLEGG 1 - DETALJERT INVESTERINGSRESULTAT	34
VEDLEGG 2 - OBLIGATORISKE TABELLER	35

Sammendrag

Til deg som er kunde i Storebrand Livsforsikring

Solvens II er innført fra 1.1.2016¹. Hovedmålet er at alle forsikringsselskaper med stor sikkerhet skal kunne betale det kundene har krav på i forsikringsoppgjør. Regelverket stiller derfor krav til hvor mye kapital selskapene må ha. Regelverket gir også føringer for hvordan selskapene skal innrette seg for å fremme god risikoforståelse og -kultur. Regelverket er det samme i alle land i EU/EØS-området. Det skal sikre likebehandling av kunder og like konkurransevilkår for selskapene.

Solvens II stiller krav til offentliggjøring av informasjon i form av en årlig "Rapport om solvens og finansiell stilling". Dette er den første utgaven. Rapporten gir informasjon om hvilken virksomhet Storebrand Livsforsikring driver og resultatene i 2016 (A. Virksomhet og resultater), hvordan risikostyringen og internkontrollen fungerer (B. Systemet for risikostyring og internkontroll), hvilke risikoer Storebrand Livsforsikring har (C. Risikoprofil), hva som er verdien av eiendeler, forpliktelser og solvenskapital pr. 31.12.2016 (D. Verdivurdering for solvensformål) og til slutt størrelse og sammensetning av solvenskapitalen i forhold til risikoene den skal dekke i form av kapitalkrav (E. Kapitalstyring).

Hovedproduktene til Storebrand Livsforsikring er privat tjenestepensjon og egenbetalt (individuell) pensjon. For pensjonssparing er det to store usikkerheter som gir risiko. Det er usikkert hva avkastningen på den innbetalte premien blir, og det er usikkert hvor lenge man lever som pensjonist. Risikoen forsterkes av at det kan gå mer enn 50 år fra premien innbetales til den utbetales som pensjon. For tradisjonell, garantert pensjon (ytelsespensjon), er det Storebrand Livsforsikring som har påtatt seg det meste av denne risikoen. Storebrand Livsforsikring garanterer en minimum avkastning og at pensjonen blir utbetalt livslangt. De fleste private bedrifter har ikke lenger ytelsesordninger eller har lukket disse for nye ansatte, men Storebrand Livsforsikring har en stor bestand av ferdig betalte pensjonsordninger (fripoliser). Det er satt av mye kapital for å dekke usikkerheten knyttet til framtidig avkastning og levetid fra fripolisene. Dette er helt vesentlig for at garantiene skal ha reell verdi.

Mesteparten av nye premier for tjenestepensjon er knyttet til innskuddspensjonsordninger. For disse produktene er det du som kunde som har avkastningsrisikoen. Det samme gjelder privat pensjonssparing innenfor fondsforsikring, f.eks. produktet Ekstrapensjon. Storebrand Livsforsikring har likevel en viktig rolle knyttet til fondsutvalg og rådgivning, og har ansvar for å forvalte midlene på en bærekraftig og forsvarlig måte, inkludert at kostnadene skal være rimelige. En enkel og helhetlig løsning på dette er forvaltningsformen Anbefalt Pensjon. For fondsforsikring er det vanligvis en tidsbegrenset utbetaling, slik at det er du som kunde som må sørge for at pensjonen varer livet ut. Storebrand Livsforsikrings rolle er å gi deg god, helhetlig oversikt over alle dine pensjonsrettigheter og gi råd om hva du kan gjøre for å tilfredsstille dine pensjonsbehov.

Storebrand Livsforsikring tilbyr også forsikringsdekning hvis noe uforutsett skjer. Du kan få engangserstatning eller årlige utbetalinger hvis du blir utsatt for en ulykke, blir syk eller ufør og du kan sikre etterlatte ved død. Også for disse produktene beregnes risikoen som Storebrand Livsforsikring har påtatt seg, og risikoen dekkes ved å sette av kapital.

Under Solvens II skal alle eiendeler og forpliktelser vurderes til markedsverdi. Dette er oppsummert i tabell 1. Samlet verdi av eiendelene er NOK 292,3 mrd., mens samlet verdi av forpliktelsene er NOK 260,5 mrd. Storebrand Livsforsikring har dermed eiendeler som er NOK 31,8 mrd. mer verdt enn forpliktelsen de skal dekke. Storebrand Livsforsikring har også tatt opp ansvarlige lån på NOK 7,2 mrd. Det gir en samlet solvenskapital på NOK 39,0 mrd.

Prinsippene for verdsettelse, og forskjellen mellom verdsettelsen i solvensregnskapet og finansregnskapet, er nærmere beskrevet i kapittel D. En grunnleggende forskjell fra finansregnskapet er at verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen tar hensyn til gjeldende rentenivå.

¹ I Norge er Solvens II implementert gjennom Finansforetaksloven med forskrifter.

TABELL 1 SOLVENS II BALANSEN FOR STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS PR 31.12.2016

(NOK mill.)			
Eiendeler		Forpliktelser	
Finansielle eiendeler som ikke er fondsforsikring	221 047	Forsikringstekniske forpliktelser*	245 456
Finansielle eiendeler for fondsforsikring	64 292	- Livsforsikring	185 399
Andre eiendeler	6 962	- Skadeforsikring	725
		- Fondsforsikring	59 332
		Ansvarlige lån	7 198
		Andre forpliktelser	7 884
Totale eiendeler	292 302	Totale forpliktelser	260 538
		Netto eiendeler	31 764

*Inkludert overgangsregel

Solvens II stiller krav til hvor stor solvenskapitalen må være i en normalsituasjon. Dette kalles "solvenskapitalkrav" og er beregnet til totalt NOK 19,5 mrd., se tabell 2. Størrelsen på solvenskapitalkravet skal sikre at det er 99,5 % sikkert at du som kunde får det forsikringsoppgjøret eller den pensjonsutbetalingen du har krav på.

Det er kapitalkrav for alle vesentlige risikoer som Storebrand Livsforsikring har. 75 % av solvenskapitalkravet² er knyttet til at finansmarkedene, spesielt rentenivå, aksjer, eiendom, kredittpåslag og valuta, kan utvikle seg ulikt fra det som er forventet. 18 % av kapitalkravet er knyttet til livsforsikringsrisikoen, blant annet at pensjonskunder kan leve lenger enn forventet. Storebrand Livsforsikring har også operasjonell risiko, risiko fra skadeforsikring og risiko knyttet til at motparter ikke gjør opp for seg. Samlet krav reduseres med diversifisering, dvs. at det er lite sannsynlig at alt skjer samtidig, og som følge av at redusert skatt vil kompensere for noe av tapene.

Når solvenskapitalen på NOK 39,0 mrd. settes i forhold til solvenskapitalkravet på NOK 19,5 mrd., får Storebrand Livsforsikring en solvensmargin på 200 %. Kravet i regelverket er at solvensmarginen skal være over 100 % i en normalsituasjon. Storebrand Livsforsikrings eget mål er over 150 %.

Solvens II-regelverket inneholder overgangsregler, og Storebrand Livsforsikring anvender overgangsregel for verdsettelse av forsikringsforpliktelsen og for beregning av kapitalkravet for aksjer. Uten disse overgangsreglene er solvenskapitalen NOK 36,7 mrd., solvenskapitalkravet NOK 19,9 mrd. og solvensmarginen 184 %.

TABELL 2 SOLVENS KAPITALKRAV PR 31.12.2016

(NOK mill.)	
Finansmarkedsrisiko	21 791
Motpartsrisiko	423
Livsforsikringsrisiko	5 180
Annen forsikringsrisiko	524
Operasjonell risiko	953
Tapsabsorberende skatteeffekt	-5 401
Totalt kapitalkrav	19 457

TABELL 3 SOLVENSPOSISJON PR 31.12.2016

(NOK mill.)	
Solvenskapital	38 962
Solvenskapitalkrav	19 457
Solvensmargin	200,2 %

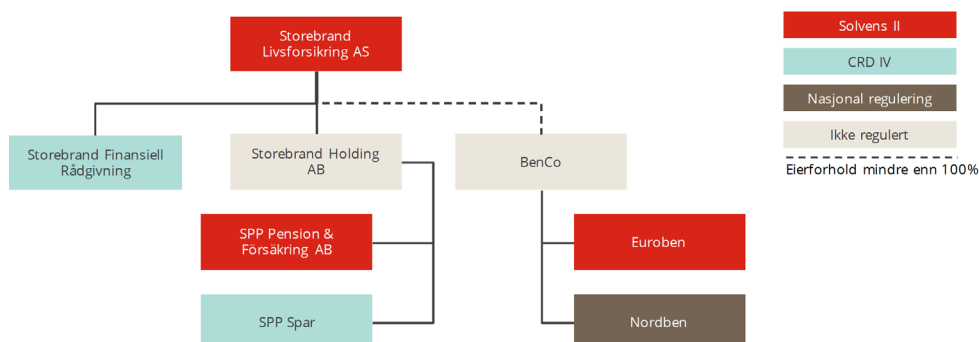
² Før diversifisering mellom risikomodulene.

A. VIRKSOMHET OG RESULTATER

A.1 VIRKSOMHET

Storebrand Livsforsikring AS har sin hovedvirksomhet i Norge med hovedkontor på Lysaker i Bærum kommune. Storebrand Livsforsikring er underlagt tilsyn av Finanstilsynet³. Storebrand Livsforsikrings regnskaper er revidert av Deloitte AS⁴.

Storebrand Livsforsikring er den største virksomheten i Storebrand-konsernet⁵. Selskapet er 100 % eid av Storebrand ASA, som er morselskap i Storebrand-konsernet. Storebrand ASA er, som øverste konsernselskap, underlagt gruppetilsyn av Finanstilsynet. Storebrand ASA utarbeider og offentliggjør grupperapport om solvens og finansiell stilling for Storebrand-konsernet.

Figur 1 Selskapsstruktur

Storebrand Livsforsikring AS eier 100 % av Storebrand Holding AB som igjen eier 100 % av SPP Pension & Forsikring AB, SPP Spar AB, SPP Konsult AB og Storebrand & SPP Business Services AB. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenestepensjoner. SPP har sitt hovedkontor i Stockholm. Storebrand Livsforsikring AS etablerte i 2005 filial i Sverige. Filialen forvalter pensjonsforsikringer og fondsforsikring i det svenske markedet etter norsk forsikringslov. Det foregår ikke lenger nysalg i filialen. Filialen ble i 2008 driftsmessig integrert med SPP.

Storebrand Livsforsikring AS eier 89,6 % i BenCo Insurance Holding BV som igjen eier 100 % av Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. på Guernsey og Euroben Life and Pension Ltd med hovedkontor i Dublin. Selskapene tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

Gjennom de 100 % eide datterselskapene Aktuar Systemer AS og Storebrand Pensjonstjenester AS tilbyr Storebrand Livsforsikring leveranser innen aktuar tjenester, systemløsninger og alle typer tjenester knyttet til drift av pensjonskasser. Storebrand Finansiell Rådgivning AS ble etablert som et 100 % eid datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS for å tilfredsstille lovpålagte endringer innenfor finansiell rådgivning (MiFid regelverket) som trådte i kraft fra 1. november 2007.

Storebrand Livsforsikring AS skal, i henhold til regelverket, rapportere Solvens II på solo-basis. Dette innebærer at datterselskap konsolideres med verdien av egenkapitalen. Prinsippene er nærmere beskrevet i kapittel D1. Eiendeler. Tallgrunnlag i kapitlene A. Virksomhet og resultater, D. Verdivurdering for solvensformål av eiendeler og forpliktelser og E. Kapitalstyring, er basert på disse solo-prinsippene. I kapitlene B. Systemet for risikostyring og internkontroll og C. Risikoprofil er beskrivelsene i hovedsak basert på hele Storebrand Livsforsikring, inkludert de aktivitetene som skjer i datterselskapene.

Storebrands kjernevirksomhet styres og rapporteres i segmentene Sparing, Forsikring og Garantert Pensjon⁶.

- *Sparing* omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten langsiktige rentegarantier. Produktene er i hovedsak fondsforsikring (innskuddspensjon og unit link) til bedrifter og privatpersoner i Norge og Sverige.
- *Forsikring* omfatter konsernets forsikringsrisikoprodukter. Storebrand Livsforsikring tilbyr personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet og personalforsikring i det norske og svenske bedriftsmarkedet.
- *Garantert pensjon* omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse. Produktene omfatter ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

³ Finanstilsynet: Revierstredet 3, 0151 Oslo; Postboks 1187 Sentrum, 0107 Oslo; Telefon: 22 93 98 00

⁴ Deloitte AS: Dronning Eufemias gate 14; Postboks 221 Sentrum, 0103 Oslo; Telefon: 23 27 90 00

⁵ En fullstendig oversikt over selskapene i Storebrand-konsernet kan finnes i årsrapport 2016 for Storebrand ASA, s. 196.

⁶ Oversikten over hva som inngår i de ulike segmentene er her avgrenset til Storebrand Livsforsikring AS med datterselskaper. Segmentene er nærmere beskrevet i note 5. Segmenter i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

Storebrand Livsforsikring leverer bedre pensjon – enkelt og bærekraftig. Pensjonstilværelsen er en sum av mange små og store finansielle beslutninger, og Storebrand-konsernet tilbyr derfor produkter innenfor sparing, forsikring og bank, til privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter. Sparing og Forsikring er konsernets satsingsområder mens Garantert pensjon er i langsiktig avløp.

Storebrand Livsforsikring sin strategi er å levere lønnsom vekst innenfor satsingsområdene våre gjennom enkle og bærekraftige løsninger, samtidig som vi forvalter våre historiske porteføljer på en kapitaleffektiv måte. Tjenestepensjon er kjerneproduktet i både Norge og Sverige, og i Norge tilbys også de ansatte og tidligere ansatte i våre kundebedrifter attraktive løsninger innenfor personmarkedet.

A.2 FORSIKRINGSRESULTAT

Resultatene i dette kapitlet samsvarer med teknisk regnskap i den finansielle rapporteringen for Storebrand Livsforsikring, ref. note 14 i årsrapporten for 2016, men gruppert i henhold til segmentinndelingen som benyttes for Solvens II-rapportering. Informasjon om risikoresultatet for Storebrand Livsforsikring finnes i note 8 i årsrapporten for 2016.

Livsforsikring

Størstedelen av premieinntektene, utbetalingene og kostnadene for Storebrand Livsforsikring er knyttet til livsforsikringsprodukter. For 2016 var samlede premier fra livsforsikringsprodukter NOK 16 250 mill. fordelt på garanterte produkter med overskuddsdeling, fondsforsikring og øvrig livsforsikring. Kostnadene knyttet til livsforsikringsprodukter var NOK 1 727 mill., hvorav NOK 15 mill. ikke er fordelt på de enkelte produktene.

TABELL 4 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER PR. SEGMENT FOR 2016 (LIVSFORSIKING)

(NOK mill.)	Garanterte produkter med overskuddsdeling	Fondsforsikring	Øvrig livsforsikring	Sum livsforsikring
Brutto premier	4 482	9 588	2 180	16 250
Gjenforsikret andel	3	0	16	19
Netto premier	4 479	9 588	2 164	16 231
Brutto forsikringsutbetalinger	7 855	1 307	916	10 077
Gjenforsikret andel	0	0	5	5
Netto forsikringsutbetalinger	7 855	1 307	910	10 072
Kostnader	1 013	376	323	1 727

Garanterte produkter med overskuddsdeling

Segmentet består av kollektiv tjenestepensjon og individuelle pensjonsordninger med garanterte ytelser og overskuddsdeling. Segmentet inkluderer forsikringer som gir utbetaling ved uførhet eller til etterlatte ved død, når disse henger sammen med en garantert alderspensjon.

For 2016 var premieinnbetalingen NOK 4 482 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 3 mill., var premie for egen regning NOK 4 479 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 7 855 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 0,1 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 7 855 mill. Samlede utbetalinger er større enn premieinnbetalinger, og dette må ses i sammenheng med størstedelen av bestanden er fripoliser. Fripoliser er ferdig betalte pensjonsrettigheter der det ikke innbetales nye premier. Premieinnbetalinger fra tidligere år er satt av til å dekke utbetalingene. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 1 013 mill.

Fondsforsikring

Segmentet består av kollektiv tjenestepensjon (innskuddspensjon, hybridpensjon og fripoliser med investeringsvalg) og individuelle pensjonsordninger uten garantert avkastning⁷ eller ytelser.

For 2016 var premieinnbetalingen NOK 9 588 mill. Det er ikke avgitt gjenforsikring. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 1 307 mill. Når premieinnbetalingene er vesentlig større enn forsikringsutbetalingene, må dette ses i sammenheng med at få har nådd pensjonsalder. Mesteparten av den innbetalte premien settes derfor av til å dekke pensjonsutbetalinger i framtidige år. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 376 mill.

⁷ Inkluderer også fripoliser med investeringsvalg og hybrid tjenestepensjon, som kan ha 0 % avkastningsgaranti.

Øvrig livsforsikring

Hoveddelen av segmentet er forsikring mot uførhet, sykdom, ulykke eller død. Kollektiv uførhetsforsikring gir årlige utbetalinger hvis de forsikrede blir arbeidsuføre. Gruppelivsforsikring gir engangsutbetalinger ved invaliditet som følge av ulykke eller sykdom, eller til etterlatte ved død.

For 2016 var premieinnbetalingen NOK 2 180 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 16 mill., var premie for egen regning NOK 2 164 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 916 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 5 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 910 mill. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 323 mill.

Skadeforsikring

Storebrand Livsforsikring AS tilbyr også noen produkter som er definert som skadeforsikring. For 2016 var samlede premier fra skadeforsikringsprodukter NOK 339 mill. fordelt på ulykkesforsikring og yrkesskadeforsikring. Kostnadene knyttet til skadeforsikringsprodukter var NOK 67 mill.

TABELL 5 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER PR. SEGMENT FOR 2016 (SKADEFORSIKRING)

(NOK mill.)	Ulykke	Yrkesskade	Sum skadeforsikring
Brutto premier	261	78	339
Gjenforsikret andel	7	4	10
Netto premier	254	74	328
Brutto forsikringsutbetalinger	171	59	230
Gjenforsikret andel	5	2	7
Netto forsikringsutbetalinger	166	56	223
Kostnader	55	12	67

I vedlegg 2 til denne rapporten er det en tabell som gir nærmere informasjon om hvordan forsikringsutbetalinger har påløpt over tid for de siste 10 årgangene (S.19.01.21).

Ulykkesforsikring

Segmentet omfatter forsikringer som gir en engangserstatning hvis ulykker inntreffer⁸.

For 2016 var premieinnbetalingen NOK 261 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 7 mill., var premie for egen regning NOK 254 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 171 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 5 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 166 mill. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 55 mill.

Yrkesskade

Segmentet består av premier som betales for å gi erstatning for yrkesskader.

For 2016 var premieinnbetalingen NOK 78 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 4 mill., var premie for egen regning NOK 74 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 59 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 2 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 56 mill. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 12 mill.

Geografisk fordeling av premier, forsikringsutbetalinger og kostnader

Tilnærmet alle premier, utbetalinger og kostnader for Storebrand Livsforsikring AS er i Norge. Geografisk fordeling av premier, forsikringsutbetalinger og kostnader på gruppenivå er omtalt i avsnitt A.2 i rapporten om solvens og finansiell stilling for Storebrand ASA.

Datterselskapene SPP Pension & Försäkring og Euroben har hoveddelen av inntekter og utgifter i Sverige. Dette er nærmere omtalt i avsnitt A.2 i rapporten om solvens og finansiell stilling for disse selskapene

⁸ Omfatter ikke Gruppeliv, som inngår som Øvrig livsforsikring.

A.3 INVESTERINGRESULTAT

I 2016 var gjennomsnittlig avkastning for garanterte kundeporteføljer (kollektivporteføljen) 6,0 % bokført og 4,8 % markedsverdibasert. Avkastningen for selskapsporteføljen var 4,7 %. Nærmere informasjon om avkastningen på delporteføljer kan finnes i note 47 i årsrapporten for Storebrand Livsforsikring.

Inntekter fra investeringer framgår også av note 18 Netto finansinntekter og note 19 Netto inntekter fra eiendommer i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring. Avkastningsresultatene her er basert på prinsippene som gjelde for solvensbalansen. Det medfører at det blir avvik mot finansregnskapet, spesielt knyttet til at det ikke benyttes amortisert kost for solvensbalansen.

For 2016 realiserte Storebrand Livsforsikring inntekter fra investeringer på NOK 11 765 mill. Av dette var NOK 6 642 mill. renteinntekter, NOK 467 mill. aksjeutbytter og NOK 4 656 mill. kursgevinster (netto) ved salg av verdipapirer. Urealiserte kursgevinster økte med NOK 1 198 mill.

Storebrand Livsforsikrings investeringer er fordelt på tre hovedgrupper av porteføljer, kollektivporteføljen (garanterte kundeporteføljer), fondsforsikringsporteføljen (kundeporteføljer uten garanti) og selskapsporteføljen. Markedsrisikoen påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene, dette er nærmere beskrevet i kapittel B.2 Markedsrisiko.

TABELL 6 INNTEKTER OG KOSTNADER KNYTTET TIL INVESTERINGENE FORDELT PÅ HOVEDPORTEFØLJER

(NOK mill.)	Utbytter	Renteinntekter	Netto kursgevinster	Endring urealiserte gevinster og tap
Kollektivporteføljen	108	5 874	2 665	-144
Fondsforsikringsporteføljen	258	361	1 584	1 699
Selskapsporteføljen	101	408	407	-357
Totalt	467	6 642	4 656	1 198

Nærmere detaljer om hvordan inntekter er fordelt på aktivaklasser finnes i vedlegget til denne rapporten (Vedlegg 1).

Storebrand Livsforsikring har ikke ført investeringsinntekter eller -kostnader direkte mot egenkapitalen. Storebrand Livsforsikring har ikke investeringer i verdipapirisering.

A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET

Storebrand Livsforsikring er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Med rentenivået pr. utgangen av 2016 forventes det om lag NOK 100 mill. i rentekostnader kvartalsvis. Utover dette har Storebrand Livsforsikring lite inntekter eller kostnader som ikke er knyttet til forsikringsvirksomheten og investeringene. Andre inntekter framgår også av note 21 og andre kostnader av note 27 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

A.5 ANDRE OPPLYSNINGER

Virksomheten og resultatene for 2016 er utførlig beskrevet i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Styret og styrets underutvalg

Styret i Storebrand Livsforsikring består av syv medlemmer, hvorav tre eksterne og to valgt av de ansatte. Konsernsjefen er styrets leder. Styret er ansvarlig for at selskapet er forsvarlig organisert, at det fastsettes risikorammer, strategi, plan og budsjett for virksomheten, samt for å påse at virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, herunder at selskapet drives i samsvar med lovgivningen. Styret skal også føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig.

Styret i Storebrand ASA har etablert underutvalgene revisjonsutvalg, risikoutvalg og kompensasjonsutvalg, felles for Storebrand-konsernet. Utvalgene består av tre til fire medlemmer. Utvalgenes mandat gjennomgås og fastsettes årlig.

Revisjonsutvalget bistår styret ved å gjennomgå, vurdere og eventuelt foreslå tiltak i forhold til virksomhetens kontrollmiljø, finansiell og operasjonell rapportering, risikostyring og internkontroll, samt ekstern- og internrevisjon. Utvalget bistår styret i forberedelsen av saker, men beslutningene fattes av det samlede styret.

Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Kompensasjonsutvalget fungerer som konsernets felles godtgjørelsesutvalg i henhold til norsk og svensk regelverk. Kompensasjonsutvalget skal gi råd til styrene i de av konsernets selskaper i Norge og Sverige som plikter å ha godtgjørelsesutvalg. Dette gjelder i alle saker som omhandler det enkelte selskaps godtgjørelsesordning for ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av betydning for selskapets risikoeksponering og ansatte med kontrolloppgaver. Utvalget kan ikke treffe beslutninger på vegne av det enkelte styre.

Daglig ledelse

Administrerende direktør står for den daglige ledelse av Storebrand Livsforsikrings virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Administrerende direktør rapporterer til selskapets styre. Administrerende direktørs ansvar og oppgaver er gitt i instruks vedtatt av styret.

I den funksjonelle styringen av konsernet utgjør konsernledelsen det øverste ledelsesnivået. Det er ansvarsområder for kunder i Norge, Sverige og kapitalforvaltning samt tverrgående ansvarsområder for digital forretningsutvikling, kundebetjening og produkt, økonomi og finans samt HR og IT.

Uavhengige kontrollfunksjoner

Styret i Storebrand Livsforsikring har etablert uavhengige kontrollfunksjoner i henhold til relevante lovkrav (risikostyringsfunksjon, compliance-funksjon, aktuarfunksjon, internrevisjon). Organisering og ansvar for uavhengige kontrollfunksjoner er nærmere beskrevet i kapitlene B.3-B.6.

Godtgjørelse

Storebrand Livsforsikring følger konsernets felles retningslinjer for godtgjørelse. Storebrand skal ha konkurransedyktige og stimulerende avlønningsprinsipper som bidrar til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Storebrand skal ha en insentivmodell som støtter strategien, med vekt på kundens interesser og langsiktighet, en ambisiøs samarbeidsmodell, samt transparens som styrker konsernets omdømme. Selskapet vil derfor i all hovedsak legge vekt på fastlønn som virkemiddel i den økonomiske totalkompensasjonen, og i begrenset grad benytte seg av variabel godtgjørelse. Konsernledelsen og ledende ansatte som påvirker selskapets risiko i vesentlig grad, har kun fastlønn. Øvrige ansatte kan få en diskresjonær bonus på 5-15 % av fastlønn.

Selskapet besørger og bekoster en ordinær kollektiv pensjonsforsikring for alle ansatte i henhold til enhver tid gjeldende pensjonsavtale. Fra 2015 har selskapet innskuddsbaserte pensjonsordninger for alle ansatte som også omfatter lønn over 12G.

Ved overgangen fra ytelse- til innskuddsordning ble det gitt kompensasjon til ansatte som beregningsmessig kom dårligere ut etter endringen. Kompensasjonen gis som månedlig tilleggssparing i maksimalt 36 måneder. Tilleggssparingen beskattes som lønn. For konsernledelsen vil den beregnede kontantverdien av pensjonsrettigheter for lønn over 12G som allerede var opparbeidet før endringen, bli utbetalt over en femårsperiode.

Konsernsjefen og konserndirektørene har rett til etterlønn ved oppsigelse fra selskapets side. Rett til etterlønn inntreer også ved egen oppsigelse dersom dette skyldes vesentlige organisatoriske endringer eller tilsvarende forhold som ikke gjør det naturlig at vedkommende fortsetter i sin stilling. Dersom arbeidsforholdet bringes til opphør på grunn av grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen, gjelder ikke rett til etterlønn. Til fradrag i etterlønnen går enhver inntekt vunnet ved arbeid. Etterlønnen utgjør den pensjonsgivende lønn ved ansettelsesforholdets avslutning, eksklusive alle eventuelle bonusordninger. Administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring har 12 måneders etterlønn. Konsernsjefen har 24 måneders etterlønn. Øvrige konserndirektører har maksimalt 18 måneders etterlønn.

Ytterligere detaljer rundt godtgjørelse, herunder nivået på mottatt godtgjørelse til styret og ledende ansatte, kan finnes i note 24 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

Transaksjoner med nærstående

Storebrand Livsforsikring har transaksjoner med øvrige selskaper i Storebrand-konsernet, ledende ansatte samt aksjonærer i Storebrand ASA. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenstepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing.

Nærmere detaljer er gitt i note 45 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

B.2 KRAV TIL EGNETHET

Styret i Storebrand Livsforsikring har etablert prosesser som sikrer at selskapets styre, administrerende direktør/faktisk ledelse, samt ledere for uavhengige kontrollfunksjoner/nøkkelfunksjoner, tilfredsstillende krav til egnethet. Personer som innehar ledelse- eller nøkkelfunksjoner skal ha tilstrekkelige kvalifikasjoner for det ansvar og de oppgaver som tillegges de respektive roller, tilstrekkelig erfaring og utdanning som kreves for å utføre rollen, samt atferd og integritet som oppfyller krav til hederlig vandel og skikkethet. Styret samlet skal ha tilfredsstillende bredde i kvalifikasjoner, erfaring og kunnskap tilknyttet virksomhetens art.

Arbeid med gjennomføring og dokumentasjon av egnethetsvurderingen foretas i forbindelse med styrevalg, årlige styreevalueringer, rekruttering, herunder bakgrunnsjekk, årlig suksesjonsplanlegging og etterfølgerprosesser samt medarbeideroppfølginger.

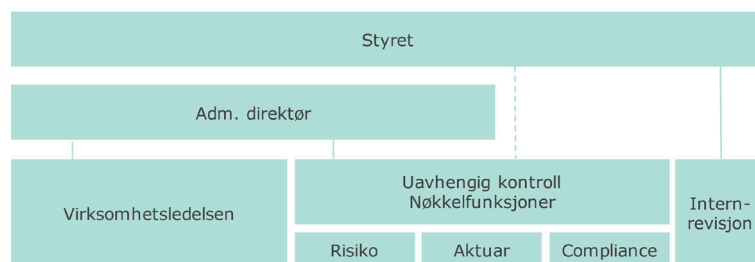
Ledelse- og nøkkelfunksjoner som håndteres av ekstern tjenesteleverandør, skal vurderes på samme måte som tilsvarende rolle i eget selskap. Storebrand Livsforsikring har utkontraktert internrevisjon til Ernst & Young (EY). En ansatt i Storebrand Livsforsikring er ansvarlig for kontrakten. Den ansvarlige oppfyller egnethetskrav i form av å ha den nødvendige kompetanse og erfaring for å kunne bedømme prestasjoner og leveranser fra EY.

Egnethetsvurderingen gjøres minst årlig eller ved vesentlige strategiske eller organisasjonsmessige endringer, ved bytte eller annen endring av ledelse- eller nøkkelfunksjon og ved utkontraktering av ledelse- eller nøkkelfunksjon. Finanstilsynet informeres løpende om hvem som er omfattet av egnethetsvurderingen.

B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET, HERUNDER EGENVURDERING AV RISIKO OG SOLVENS

Systemet for risikostyring

Konsernets organisering av risikohåndteringen følger en modell basert på tre forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernnivå.

Styret i Storebrand Livsforsikring AS og styrene i datterselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotaking, mottar rapporter over faktisk risikonivå og har minimum to ganger årlig en framoverskuende gjennomgang av risikosituasjonen.

Som første forsvarslinje har konsernledelsen det overordnede ansvaret for virksomhetens risikohåndtering. Risikoeierne i konsernledelsen skal bidra til at administrerende direktør kan ivareta sitt totalansvar for alle risikoer innenfor Storebrand Livsforsikring på en betryggende måte. Administrerende direktør har ansvar for at risikohåndteringen innenfor eget selskap fungerer, inkludert etablering av uavhengige kontrollfunksjoner, og for at risikotakingen er innenfor regulatoriske krav og styrefastsatte rammer.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. Alle ansatte skal være kjent med at bevissthet omkring risikoer og risikohåndtering er viktige elementer i konsernets kultur.

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner (andre forsvarslinje) for risikostyring (chief risk officer), for regeletterlevelse (compliance-funksjonen) og for aktuarfaglige oppgaver (aktuarfunksjonen). De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring og har uavhengig rapportering til styret. Funksjonenes ansvarsområde er beskrevet i instruks gitt av styret. Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til chief risk officer konsern som igjen er direkte underlagt konsernsjefen.

Opgavene til chief risk officer er å sikre at alle vesentlig risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen er aktivt involvert i utviklingen av Storebrand Livsforsikrings risikoappetitt og risikostrategi og skal ha et helhetlig syn på selskapets risikoeksponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyringen og selskapets virksomhet.

Internrevisjonen (tredje forsvarslinje) er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten i virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan kontrollfunksjonene fungerer.

Risikohåndteringsprosessen

Risikohåndteringsprosessen omfatter identifisering, måling, rammesetting, styring, overvåking, rapportering, dokumentasjon og kommunikasjon av risiko.

Gjennom prosessen for risikoidentifisering skal virksomheten sikre at alle vesentlige risikoer er kjent. Det er etablert et konsernfelles risikounivers som grupperer risikoene i hensiktsmessige risikokategorier. Dette sikrer et felles, helhetlig risikospråk. Utgangspunktet er risikouniverset i Solvens II-rammeverket.

Den totale risikoen måles i form av kapitalkrav i henhold til standardmodellen i Solvens II, ref. kapittel E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav. Risikoen blir i tillegg kvantifisert ved bruk av andre stresstester og scenarionalyser. Alle risikoer har en risikoeier. For de enkelte risikoer er risikoeier ansvarlig for å måle risikoen, inkludert bruk av relevante stresstester og scenarier. Målingen skal legge til rette for at styret kan følge opp mål og rammer definert i risikoappetitt og/eller risikostrategier.

Risikoappetitten er det samlede risikonivået og hvilke risikotyper Storebrand Livsforsikring aksepterer å ta for å nå sine forretningsmessige mål. I risikostrategien konkretiseres føringer fra risikoappetitten til mål og rammer for risikotakingen, både samlet sett og for ulike risikotyper. Styret i Storebrand Livsforsikring drøfter og vedtar risikoappetitt og risikostrategi minst årlig. Chief risk officer har ansvar for å utarbeide forslag. Risikoappetitt og risikostrategi for Storebrand ASA gir føringer og setter rammer for risikoen i Storebrand Livsforsikring. Risikoappetitt og risikostrategi gir føringer og setter rammer for mer detaljerte strategier knyttet til bl.a. finansmarkedsrisiko (investeringsstrategi), forsikringsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Den enkelte leder på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikostyringen innen eget ansvarsområde. Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og er innenfor interne og regulatoriske rammer. Dersom risikoen avviker fra mål eller kommer i brudd med grenser, skal risikoeier umiddelbart sikre at nødvendige tiltak iverksettes.

Risikoeiere overvåker løpende utviklingen i risikoeksponering og skal ha rapporteringsprosedyrer som sikrer at informasjon om vesentlige risikoer blir analysert og kommunisert. På overordnet nivå får styret risikorapportering gjennom orientering om virksomheten i styremøtene og i form av en månedlig virksomhetsrapport. Det er etablert rutiner og systemer som legger til rette for at alle ansatte kan rapportere systematisk og raskt til ledelsen dersom man oppdager avvik, nye risikoer eller at etablerte kontrolltiltak ikke fungerer.

Virksomhetens risikorapportering blir supplert av en uavhengig rapportering fra chief risk officer. Funksjonen utarbeider månedlig en risikorapport for konsernet som sendes til konsernledelsen og styrene i Storebrand ASA og Storebrand Livsforsikring. Minst to ganger årlig forbereder cro-funksjonen et risk review i konsernledelsen og styrene.

Risikohåndteringen er en integrert del av virksomheten og skal være en støtte for forretningsmessige beslutninger. Styret og ledelsen tar hensyn til relevant risikoinformasjon i alle beslutningsprosesser.

Egenvurdering av risiko og solvens (ORSA)

Styret gjennomfører minst årlig en egenvurdering av risiko og solvens (ORSA). Ordinær ORSA kobles opp mot konsernets strategi- og planprosess og konkluderes samtidig med behandling av finansiell plan og kapitalplan. Styret er ansvarlig for ORSA-prosessen og vedtar et ORSA-dokument for Storebrand Livsforsikring som oppsummerer resultatene av risiko- og solvensvurderingen.

Det skal gjennomføres en ekstraordinær ORSA, hel eller delvis, dersom det skjer endringer som kan påvirke risiko og/eller kapital vesentlig. Endringer kan være drevet av interne beslutninger eller eksterne forhold.

Gjennom ORSA-prosessen skal styret vurdere om risikotakingen er i tråd med vedtatt risikoappetitt og er innenfor gjeldende risikorammer, herunder om risikotakingen bidrar på en ønsket måte til oppfyllelse av virksomhetens lønnsomhetsmål, om sammensetning av risiko og utvikling i risikobildet samsvarer med føringer fra risikoappetittutsagnet og om risiko for svingninger i solvensposisjon er innenfor et akseptabelt nivå.

Mål for soliditet og kobling til kapitalplan

Storebrand-konsernet har overordnede finansielle mål knyttet til soliditet, lønnsomhet og utbytte. Dette er nærmere beskrevet i avsnittet "Finansielle mål" i årsberetningen for 2016 for Storebrand ASA.

Soliditetsmålet er at solvensmarginen for Storebrand ASA (gruppe) skal være over 150 % inkludert overgangsregler. Styret ønsker at det skal være lav sannsynlighet for at svingninger, spesielt på finansmarkedet, skal gi behov for ekstraordinære tiltak for å styrke solvensposisjonen. Målet er derfor satt vesentlig høyere enn det regulatoriske kravet på 100 %.

Lønnsomhetsmålet er at egenkapitalavkastningen skal være over 10 %. Risikotakingen skal bidra til at dette målet nås.

Utbytte til aksjonærene skal i en normalsituasjon utgjøre over 35 % av resultatet⁹. Utbyttet skal tilpasses slik at konsernet er sikret en tilstrekkelig soliditet. Dersom solvensmarginen for Storebrand ASA faller under 150 % skal redusert utbytte vurderes. Dersom solvensmarginen faller under 130 % vil det ikke bli utdelt utbytte. Det vil heller ikke bli utdelt utbytte dersom solvensmargin uten overgangsregler er under 110 %.

Solvensmålet for Storebrand Livsforsikring AS (solo) er satt til 150 %, som er samme nivå som målet for Storebrand ASA (gruppe). Sammenfallende mål gjenspeiler at det meste av Storebrand-konsernets risiko er i Storebrand Livsforsikring. Solvensmålet skal også være konsistent med et mål om en kreditt-rating på A for Storebrand Livsforsikring AS.

Holdingselskapet Storebrand ASA har mål om at netto gjeldsgrad skal være nær null. Konsernets kapitalplan er basert på at overskuddskapital, utover målsatt solvensnivå i datterselskaper, i utgangspunktet skal være i Storebrand ASA. Dette sikrer fleksibilitet og gir beredskap for å styrke kapitalen i gruppens operative selskaper. Som følge av at opppreservering til ny levetidstariff fortsatt pågår, ble det ikke utbetalt utbytte eller konsernbidrag fra Storebrand Livsforsikring til Storebrand ASA for 2016.

Vurdering av systemet for risikostyring og internkontroll

Styret gjør, minst årlig som en del av ORSA-prosessen, en vurdering av systemet for risikostyring og internkontroll. Styrets vurdering er at organiseringen er hensiktsmessig med hensyn til arten, omfanget og kompleksiteten av risikoene som er knyttet til Storebrand Livsforsikrings virksomhet.

B.4 INTERNKONTROLLSYSTEM

Fundamentet for god risikostyring og internkontroll er et godt kontrollmiljø representert ved styrets, ledelsens og ansattes holdninger, integritet, verdier og etikk, samt den formelle og operasjonelle organiseringen av virksomheten.

Begrepet "internkontroll" omfatter alt selskapet gjør for å oppnå fastsatte mål og begrense uønskede hendelser slik at verdier sikres og skapes både for kunder, eiere, ansatte og samfunnet forøvrig. Internkontroll innebærer med andre ord mer enn rene kontrolltiltak. I dette ligger bl.a. å sørge for en målrettet og kostnadseffektiv drift, en pålitelig rapportering og etterlevelse av eksternt- og internt regelverk. Internkontroll er en kontinuerlig prosess utført av styret, ledelsen og ansatte, integrert i den daglige styring og drift av virksomheten.

Som første forsvarslinje har ledere på alle nivåer i virksomheten ansvar for internkontroll innen eget ansvarsområde, og skal løpende

⁹ Etter skatt, men før amortiseringskostnader

vurdere gjennomføringen av internkontrollen. Kontrollfunksjoner skal organiseres slik at de kan utøve sine oppgaver på en objektiv og uavhengig måte. Det skal legges vekt på å sikre tilstrekkelig uavhengighet for kontrollfunksjonene med sikte på å unngå mulige interessekonflikter. Situasjoner der enkeltpersoner er ansvarlige for beslutninger de selv skal kontrollere, skal ikke forekomme.

Compliance-funksjonen

Compliance-funksjonen i Storebrand Livsforsikring rapporterer til administrerende direktør og styret. Compliance-funksjonene for de konsesjonsbelagte selskapene i Storebrand-konsernet er funksjonelt samlet under group compliance officer.

Compliance-funksjonens ansvar, oppgaver og rettigheter er beskrevet i styrevedtatt instruks. Funksjonen skal understøtte ledelsens og styrets ansvar for etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Funksjonen skal gi administrerende direktør og styret en uavhengig rapportering og en helhetlig oversikt over de viktigste aktiviteter for rådgivning, overvåking og kontroll av internt og eksternt regelverk, samt framlegge en overordnet plan for kommende års prioriteringer.

Compliance-rapportering skjer i uavhengige rapporter til administrerende direktør og styret. Rapportene viser status på arbeid og kontroller pr. måned/kvartal. I tillegg framlegges årsrapport med plan for arbeid kommende år. Regulatoriske endringer gjennomgås i styrene årlig eller ved behov.

B.5 INTERNREVISJONSFUNKSJON

Storebrand har fra 1.1.2013 inngått avtale med Ernst & Young (EY) om internrevisjonsfunksjonen for alle selskaper i konsernet. Ansvarlig partner i EY rapporterer direkte til styret i Storebrand Livsforsikring som fastsetter instruks for internrevisjonen og godkjenner revisjonens årsplan.

Internrevisjon i Storebrand-konsernet skal bistå styret og ledelsen i å utøve god virksomhetsstyring gjennom en uavhengig og nøytral vurdering av om selskapenes vesentligste risikoer er tilstrekkelig håndtert og kontrollert.

Internrevisjonen er underlagt styret og skal i sitt arbeide være uavhengig i forhold til de områder og personer som revideres. Internrevisjonen skal kunne foreta undersøkelser på eget initiativ uavhengig av ledelsen. Etter anmodning fra virksomheten, eller på eget initiativ, kan internrevisjonen foreta undersøkelser når det foreligger mistanker om misligheter.

B.6 AKTUARFUNKSJON

Aktuarfunksjonen for Storebrand Livsforsikring rapporterer til administrerende direktør og styret. For å oppnå en effektiv og konsistent aktuarfunksjon for Storebrand-konsernet, er det utpekt en konsernaktuar som har ansvar for funksjonens samlede leveranse. Funksjonelt inngår aktuarfunksjonen for Storebrand Livsforsikring i konsernets aktuarfunksjon med rapportering til konsernaktuar.

Aktuarfunksjonens ansvar, oppgaver og rettigheter er beskrevet i styrevedtatt instruks. Aktuarfunksjonens hovedoppgave er sikre at beregningen av forsikringsforpliktelsen for solvensbalansen er pålitelig og egnet. Funksjonen skal også uttale seg om retningslinjene for tegning av forsikring og egnetheten og effektiviteten til selskapets gjenforsikringsprogram. Funksjonen skal også bidra til risikostyringsfunksjonens arbeid, spesielt knyttet til forsikringsrisikoen.

Aktuarfunksjonen avgir minst årlig en skriftlig rapport til styret i Storebrand Livsforsikring som vurderer graden av pålitelighet og egnethet i beregningen av forsikringsforpliktelsen.

Aktuarfunksjonen i Storebrand Livsforsikring skal opptre uavhengig i forhold til selskapets virksomhet. Dette innebærer at funksjonen ikke skal beslutte, ta ansvar for, eller delta i utførelsen av de aktiviteter og tjenester som kontrolleres, på en slik måte at det reises spørsmål om aktuarfunksjonens uavhengighet eller selvstendighet. I forbindelse med enkeltbeslutninger som påvirker selskapets forsikringsforpliktelse i solvensbalansen, skal funksjonens rolle være å uttale seg om tilrådelighet.

B.7 UTKONTRAKTERING

Med utkontraktering forstås de tilfeller hvor Storebrand Livsforsikring velger å benytte oppdragstakere til å få utført arbeidsoppgaver som alternativt kunne vært utført av selskapet selv. Styret i Storebrand Livsforsikring har vedtatt retningslinjer for utkontraktering. Retningslinjene gjelder både ved utkontrakteringer internt i Storebrand-konsernet og når virksomhet utkontrakteres til eksterne selskaper. Unntak er rene innkjøpsavtaler og avtaler om tjenesteyting med liten betydning for den operasjonelle virksomheten i selskapet.

Det er et grunnleggende prinsipp ved utkontraktering at Storebrand Livsforsikring alltid fortsetter å være ansvarlig for den virksomheten som utkontrakteres. Storebrand Livsforsikring må derfor være i stand til å utføre sine forpliktelser, samt kontrollere oppdragstakers risikostyring og internkontroll, herunder etterlevelse av lover og regler for den utkontrakterte virksomheten.

Det gjøres alltid en risikovurdering før det besluttes at virksomhet skal utkontrakteres. Utgangspunktet for vurderingen er at utkontrakteringen skal være forsvarlig ut fra forretningsmessige hensyn, samt i forhold til betryggende styring og kontroll, sikkerhet for kontinuerlig drift, effektivt tilsyn og forholdet til våre kunder.

Storebrand inngikk i november 2015 en langsiktig strategisk partnerskapsavtale med Cognizant. Samtidig solgte Storebrand 66 % av aksjene i Storebrand Baltic UAB, som var konsernets servicesenter i Vilnius, Litauen, til Cognizant. Avtalen omfattet i første omgang forretningsprosesser og IT-utvikling som allerede ble utført i Storebrand Baltic. Storebrand ser videre et betydelig potensiale i samarbeidet med tanke på innovasjon og digitalisering av konsernets tjenester med tilhørende effektivisering av prosesser og IT-løsninger. Dette vil gi bedre og mer innovative løsninger for kundene og kostnadsreduksjoner for konsernet.

Storebrand Livsforsikring har utkontraktert tjenester bl.a. knyttet til forretningsprosesser, IT infrastruktur, drift og utvikling, kapitalforvaltning og distribusjon, se tabell 7. Styret i Storebrand Livsforsikring får årlig en rapport om utkontraktert virksomhet. Rapporteringen gir en oversikt over hvilke oppgaver som er utkontraktert samt hvordan utkontrakteringen følges opp. Relevante tilsynsmyndigheter er informert om utkontrakteringer i samsvar med de regler som gjelder for den aktuelle virksomheten.

TABELL 7 OVERSIKT OVER VESENTLIGE UTKONTRAKTERINGER

Kontraktspartner	Tjeneste	Jurisdiksjon
Cognizant Technology Solutions UK Ltd.	Forretningsprosesser IT drift og utvikling	Storbritannia (Litauen, India)
Storebrand og SPP Business Services AB (konserntintern)	Prosesser til Cognizant	Sverige
Evry AB	IT infrastruktur	Sverige
Evry Norge AS	Drift av felles økonomisystem	Norge
Oracle Norge AS	Skytjenester	Norge
Microsoft Ireland Operations	IT-støtte Skytjenester	Irland
Tieto Corporation	IT systemløsninger	Norge
OpusCapita IT solution AS	Systemforvaltning	Norge
Skandikon Administration AS	Forsikringsadministrasjon	Sverige
Basefarm AS	Drift IT infrastruktur	Norge
Charles River Development Inc	Front-office system kapitalforvaltning	Storbritannia
SimCorp AS	Verdipapirsystem	Norge
Skandinavisk Data Center AS	Drift og utvikling kjernesystem bank	Danmark
FDC AS	Drift og utvikling kjernesystem skade- forsikring	Danmark
Touch Technology AS	Opptak av kundesamtaler	Norge
Zalaris HR Services AS	Lønnssystem for egne ansatte	Norge
Ernst & Young AS	Internrevisjon	Norge, Sverige
Storebrand Asset Management AS (konserntintern)	Kapitalforvaltning	Norge
Storebrand Bank ASA (konserntintern)	Låneforvaltning Distribusjon	Norge
Storebrand Finansiell Rådgivning AS (konserntintern)	Distribusjon	Norge

B.8 ANDRE OPPLYSNINGER

Systemet for risikostyring og internkontroll er også beskrevet i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring, spesielt avsnittet Kapitalforhold og risiko i årsberetningen og note 6. Risikostyring og internkontroll.

C. RISIKOPROFIL

C.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller reservering (avsetning). De største forsikringsrisikoene for Storebrand Livsforsikring er knyttet til levetid, uførhet, kundeavgang og kostnadsutvikling.

Kunder som har tradisjonelle pensjonsprodukter, både i Norge og Sverige, har vanligvis krav på en minimum årlig utbetaling så lenge de lever. Dersom gjennomsnittlig levealder øker mer enn det som er lagt til grunn for premieberegning og reservering, må Storebrand Livsforsikring dekke det resterende. Storebrand Livsforsikring har også noe risiko knyttet til økt levetid for etterlatte. Det viktigste virkemidlet for å kontrollere risikoen, er at prising og reservering legger til grunn at trenden mot økt levetid vil fortsette. Faktisk utvikling i levetid følges opp og gir grunnlag for å vurdere om prissetting og reservering er tilstrekkelig. Storebrand Livsforsikring har også forsikringer som gir utbetaling til etterlatte ved død, der risikoen er knyttet til at flere dør tidlig. Denne risikoen er liten i forhold til risikoen fra økt levetid.

Storebrand Livsforsikring tilbyr forsikringsdekning for uførhet, i hovedsak som en kollektiv forsikring for bedrifter. Uførhetsdekningen kan kobles både mot tradisjonelle garanterte pensjonsprodukter og mot innskuddspensjon. Risikoen er knyttet til at flere enn forventet blir uføre eller at færre uføre enn forventet kommer tilbake i arbeid. Storebrand Livsforsikring tilbyr også forsikringsdekninger knyttet til sykdom, ulykke eller yrkesskade, men risikoen er begrenset som følge av at dette er en liten del av samlede premier.

For uførhet og andre risikoprodukter begrenses risikoen gjennom at det innhentes helseopplysninger før det inngås avtaler med enkeltpersoner eller bedrifter med få ansatte. For større bedrifter tar prisen hensyn til bransje og sykehistorikk. Risikoen styres ved å følge risikoresultatene og om nødvendig justere prisen på årlig basis.

For å begrense risikoen knyttet til store skader eller katastrofer har Storebrand Livsforsikring inngått gjenforsikringsavtaler. Gjenforsikring dekker risikoen, utover en nedre grense¹⁰, knyttet til store enkelthendelser og til katastrofehendelser som gir to eller flere dødsfall eller uføretilfeller. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye, og gjenforsikret risiko er derfor av beskjedne størrelse.

Som følge av at framtidige marginer påvirker forsikringsforpliktelsen, er det risiko knyttet til at lønnsomme kunder forlater selskapet (avgangsrisiko) eller at kostnadene blir høyere enn forventet. Avgangsrisikoen er særlig knyttet til fondsforsikring. Storebrand Livsforsikring har inngått en gjenforsikringsavtale som dekker Storebrand Livsforsikrings tap av margin dersom kundeavgangen på innskuddspensjon i Norge blir større enn et definert nivå.

C.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene. De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand Livsforsikring er aksjemarkedsrisiko, kredittrisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko.

Storebrand Livsforsikring har finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer.

¹⁰ Det er også en øvre grense for dekning

TABELL 8 INVESTERING FORDELT PÅ HOVEDGRUPPER AV PORTEFØLJER PR 31.12.2016

	Kundeporteføljer m/garanti	Kundeporteføljer u/garanti	Selskapsporteføljer
Eiendommer til virkelig verdi	10%	2%	0%
Obligasjoner til amortisert kost	37%	0%	11%
Pengemarked	1%	3%	37%
Obligasjoner til virkelig verdi	39%	17%	51%
Aksjer til virkelig verdi	5%	77%	0%
Utlån til amortisert kost	6%	0%	0%
Annet	1%	0%	0%
Totalt	100%	100%	100%

Garanterte kundeporteføljer

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand Livsforsikring være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av tidligere års overskudd. Storebrand Livsforsikring er ansvarlig for eventuelt udekket beløp under rentegarantien.

83 % av midlene er investert i rentebærende papirer og utlån. I Norge er mesteparten av kredittrisikoen knyttet til papirer som bokføres til amortisert kost. Det reduserer resultatrisikoen vesentlig. 10 % av midlene er investert i eiendom og 5 % i aksjer. Størstedelen av eiendeler i annen valuta enn hjemlandsvaluta er valutasisikret slik at valutarisikoen er lav.

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundebuffer, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand Livsforsikring å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

Risikoen påvirkes av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Fripolis har spesielt høy risiko i et lavrentescenario fordi det er svært begrensede muligheter til å endre pris eller vilkår. I Norge dempes effekten av lav rente av en stor andel amortisert kost porteføljer som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens. I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

Fondsforsikring

For fondsforsikring kan kundene velge hvordan midlene investeres. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik at Storebrand Livsforsikring ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands Livsforsikrings resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på framtidig inntekt og resultat.

Selskapsporteføljer

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut. For selskapsporteføljene ønsker Storebrand Livsforsikring å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i kort- og mellomlangsigtede rentepapirer med lav kredittrisiko. Storebrand Livsforsikrings aksjepost i SPP¹¹ er delvis valutasisikret.

¹¹ Eid via Storebrand Holding AB

Sensitivitetsanalyser

Storebrand Livsforsikring følger opp markedsrisikoen, bl.a. i form av stresstester og sensitivitetsanalyser. Markedsrisiko er en sentral del av ORSA-vurderingen.

Som grunnlag for løpende måling av risiko, er det definert en stresstest basert på aksjefall på 12 %, eiendomsfall på 7 % og økning i kredittpåslag på 60 basispunkter. For renter stresses både økning og fall på 50 basispunkter, og det mest negative benyttes. For resultatet er det renteøkning som er negativt, mens solvensposisjonen påvirkes negativt av rentefall. Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko er mindre enn summen av enkeltstress fordi det er forutsatt diversifisering. Det er benyttet samme korrelasjon mellom stressene som for Solvens II.

Tabellen viser verdifall for Storebrand Livsforsikring og SPPs investeringsporteføljer som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer pr 31.12.2016.

TABELL 9

Resultatrisiko	Storebrand Livsforsikring		SPP Pension & Försäkring	
	NOK mill.	Andel av portefølje	SEK mill.	Andel av portefølje
Renterisiko	1 225	0,6 %	356	0,4 %
Aksjerisiko	1 150	0,6 %	792	0,9 %
Eiendomsrisiko	1 507	0,8 %	474	0,5 %
Kredittrisiko	981	0,5 %	763	0,8 %
Diversifisering	-735	-0,4 %	-357	-0,4 %
Resultat	4 128	2,1 %	2 028	2,2 %

Fordi det er effekten av momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer under en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe. Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebufferne være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Pr 31.12.2016 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

Basert på stresstesten har Storebrand Livsforsikring (Norge) en samlet markedsrisiko på NOK 4,1 mrd., som tilsvarer 2,1 % av investeringsporteføljen. Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundebuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individualkontrakter.

Basert på stresstesten har SPP en samlet markedsrisiko på SEK 2,0 mrd., som tilsvarer 2,2 % av investeringsporteføljen. Buffersituasjonen for den enkelte kontrakt vil avgjøre om hele eller deler av verdifallet vil påvirke finansielt resultatet. Resultatet belastes bare for den delen av verdifallet som ikke kan avregnes mot kundebuffer. I tillegg kan finansielt resultat påvirkes negativt av redusert overskuddsdeling og bortfall av indekseringsavgift.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet direkte.

Øvrige selskaper i Storebrand Livsforsikring konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen fordi markedsrisikoen fra disse er liten.

Forsvarlig kapitalforvaltning

Forvaltningen av de garanterte porteføljene ses i sammenheng med forpliktelsen til å levere en minimum avkastning. For å sikre en forsvarlig forvaltning, segmenteres porteføljene basert på bl.a. garantinivå, durasjon og størrelse på kundebufferne. Markedsrisikoeksponeringen ses i sammenheng med størrelse på kundebufferne. Der det finnes buffere, tas det større investeringsrisiko for å oppnå konkurransedyktig avkastning for kunder. Dersom det er lave kundebufferne eller kontraktene er underfinansiert, begrenses risikoen for at Storebrand Livsforsikring må bidra til å dekke garantert avkastning gjennom å investere i rentebærende papirer som er tilpasset forpliktelsen. Det benyttes en dynamisk modell for aksjeandel for å tilpasse investeringsrisikoen til endring i risikobærende evne.

For fondsforsikring gjør kunden selv investeringsvalg. Storebrand Livsforsikrings rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen porteføljer tilpasset ulik risikoprofil og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder.

Selskapsporteføljene er en buffer for forsikringskundene hvis det ikke er verdier nok i kundeporteføljene til å dekke forsikringsforpliktelsen. I tillegg skal porteføljene dekke driftskostnader og fungere som en likviditetsbuffer. Forvaltningen skal sikre tilstrekkelig likvid portefølje som har lav korrelasjon med kundeporteføljene kombinert med høyest mulig løpende avkastning i forhold til risikonivået.

For alle porteføljer avgrensers investeringsstrategien hvilke typer eiendeler det kan investeres i. Derivatinstrumenter benyttes bare dersom det bidrar til å redusere risikoen. Investeringsstrategien stiller krav til eiendelenes omsettelighet og til god risikospredning mellom bl.a. aktivaklasser, land, bransjer og enkeltutstedere.

Vurdering av kredittrisiko uavhengig av rating

For rentebærende papirer kontrolleres risikoen gjennom å stille krav til maksimal eksponering pr. ratingklasse, både samlet sett og for enkeltutstedere. Storebrand gjør også sin egen vurdering av kredittrisiko og hva som er riktig ratingnivå for en investering, uavhengig av offisiell rating.

Styring av renterisiko knyttet til rentekurven

Rentekurven som Storebrand Livsforsikring benytter ved verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen er basert på ekstrapolering mot en langsiktig likevektrente (UFR) og et påslag i form av volatilitetsjustering. Begge elementene er en del av standardmodellen for Solvens II. Det er likevel et krav i regelverket¹² at risikoen knyttet til disse forholdene skal vurderes.

Storebrand følger opp risikoen knyttet til dette både som en del av ORSA-prosessen og som en del av den løpende risikostyringen av investeringsporteføljen. Storebrand gjør minst kvartalsvis en beregning av hva solvensposisjonen ville vært uten VA og med andre nivåer på UFR.

C.3 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter tap på utlån og tap knyttet til bankinnskudd eller manglende kontraktoppfyllelse fra motparter i gjenforsikringsavtaler eller finansielle derivater. Kreditt-tap knyttet til verdipapirporteføljen er kategorisert som markedsrisiko.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor rating-kategorier er fastsatt av styret i Storebrand Livsforsikring som en del av investeringsstrategien. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i kredittkvalitet overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrateringer supplert med egne vurderinger.

Motpartsrisiko derivater

For å redusere motpartsrisiko på utestående derivattransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i daglig marginavregning på de enkelte kontrakter. Pr. 31.12.2016 hadde Storebrand Livsforsikring AS avgitt sikkerhetsstillelser for NOK 1 102 mill. og mottatt sikkerhetsstillelser for NOK 763 mill. Netto avgitte sikkerhetsstillelser var NOK 339 mill. Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

Ytterligere informasjon om sikkerhetsstillelser framgår av note 43 Sikkerhetsstillelser og note 11 Kredittrisiko i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

Utlån

Bedriftsmarkedsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og få mislighold som i det vesentlige er sikret med pant i næringsseiendom. Utlån til personmarkedet er i hovedsak gitt med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsevne sjekkes kundene i forhold til policyregler, og kundene gis en kredittskår i en modell.

Pr 31.12.2016 har Storebrand Livsforsikring utlån til kunder, inkludert ubenyttede kredittrammer, på til sammen NOK 16,8 mrd. Av dette utgjør utlån til personkunder, i hovedsak boliglån med lav risiko, 58 %. Utlån er nærmere beskrevet i note 11 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

¹² Solvens II-forskriften §25

C.4 LIKVIDITETSRIKISO

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

For Storebrand Livsforsikring er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Morselskapet Storebrand ASA har i tillegg etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser.

Verdi av margin fra framtidige premier som er innenfor kontraktsgrensen, inngår som en del av solvenskapitalen. Dette er nærmere beskrevet i kapittel E.1 Ansvarlig kapital. Margin fra framtidige premier er et kapitalelement som kan være mindre likvid enn annen kapital. Likviditetsplanleggingen er basert på finansregnskapsstørrelser. I finansregnskapet er ikke margin fra framtidige premier inkludert. Størrelse av margin fra framtidige premier er derfor lite relevant for likviditetsrisiko eller -styring.

C.5 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risiko for økonomisk tap, svekket omdømme eller sanksjoner knyttet til brudd på internt eller eksternt regelverk som følge av ineffektive, utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eksterne hendelser eller at regler og retningslinjer ikke etterleves.

Risikoen måles som en kombinasjon av hvor ofte det kan skje (sannsynlighet) og konsekvens. I tillegg til direkte økonomiske tap, blir konsekvenser for kunder, regeletterlevelse og merarbeid vurdert og målt. Der risikovurderingen konkluderer med at risikoen er høyere enn det som er akseptabelt, skal det etableres tiltak for å redusere risikoen (sannsynlighet eller konsekvens).

Uønsket operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoen følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. Innenfor Storebrands kontrollfunksjoner er det også personer med ansvar for operasjonell risikokontroll. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner.

C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER

Risikokonsentrasjon

Det meste av risikoen for Storebrand Livsforsikring er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene. Risikoene er ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Aksje, eiendoms- og obligasjonsporteføljene er godt diversifisert slik at det er lav konsentrasjonsrisiko mot geografi, bransje eller enkelt-selskap. Markedsrisikoen vil likevel i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Selskapenes investeringsstrategier setter rammer for konsentrasjonsrisiko i form av grenser for maksimal eksponering mot enkelt-selskaper og rating-klasser. Forsikringsrisikostrategien setter grenser for maksimal eksponering mot katastrofer (gjenforsikring).

C.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjon om risikobildet finnes også i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring, spesielt risikobeskrivelsen i årsberetningen og notene 6-12.

D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL

D.1 EIENDELER

Oversikt over eiendeler i solvensbalansen

Samlede eiendeler i solvensbalansen er NOK 292,3 mrd. NOK 221,0 mrd. er finansielle eiendeler og utlån knyttet til garanterte kundeporteføljer eller selskapsporteføljen. Eiendeler for fondsforsikring utgjør NOK 64,3 mrd., mens øvrige eiendeler utgjør NOK 7,0 mrd.

TABELL 10 EIENDELER I SOLVENSBALANSEN (31.12.2016)

(NOK mill.)

Finansielle eiendeler som ikke er fondsforsikring	204 422
<i>Datterselskap</i>	34 113
<i>Aksjer</i>	5 082
<i>Noterte</i>	4 473
<i>Unoterte</i>	609
<i>Obligasjoner</i>	134 465
<i>Stat- og statsgaranterte obligasjoner</i>	41 640
<i>Foretaksobligasjoner</i>	92 245
<i>Strukturerte obligasjoner</i>	580
<i>Fond</i>	29 692
<i>Derivater</i>	1 060
<i>Korttidsplasseringer</i>	10
Finansielle eiendeler for fondsforsikring	64 292
Utlån	16 626
Reassuranse	104
Cash	3 910
Andre eiendeler	2 948
Totale eiendeler	292 302

Hovedprinsipper for verdsettelse av eiendeler

Eiendeler skal for Solvens II vurderes til virkelig verdi. Verdsettelsesprinsippene er i stor grad sammenfallende med prinsippene for verdsettelse til virkelig verdi for International Financial Reporting Standards (IFRS). Regnskapet for Storebrand Livsforsikring AS er avgitt i samsvar med norsk GAAP, som i hovedsak samsvarer med IFRS, men der obligasjoner til amortisert kost og obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer er bokført til amortisert kost.

Storebrand Livsforsikring gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Dette er nærmere beskrevet i note 1. Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper og note 13. Verdsettelse av finansielle kontrakter og eiendommer i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

Forskjell i verddivurdering mellom Solvens II og finansregnskap

De vesentlige verdsettelsesforskjellene fra finansregnskapet er knyttet til immaterielle eiendeler, obligasjoner og utlån, datterselskaper og utsatt skatt.

TABELL 11 FORSKJELL MELLOM SOLVENS II OG FINANSREGNSKAPET (NGAAP)

(NOK mill.)	Solvens II	Finansregnskap	Forskjell
Immaterielle eiendeler		133	-133
Utsatt skattefordel		175	-175
Datterselskap	34 113	34 318	-204
Merverdi obligasjoner og lån til amortisert kost	8 785		8 785
Annet	249 404	247 852	1 551
Totalt	292 302	282 478	9 823

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler skal, i henhold til Solvens II-prinsippene, settes til null i solvensbalansen. Forskjellen gir NOK 0,1 mrd. lavere verdsettelse for solvensbalansen.

Utsatt skatt / skattefordel

Verdiendringer ved overgang fra NGAAP til Solvens II balanse påvirker også selskapets skatteposisjon. Det gjelder alle verdiendringer bortsett fra verdiendring av datterselskap. Skatteeffekten må ses i sammenheng med endringer i verdsettelsen av forpliktelser beskrevet i kapittel D.2 Forsikringstekniske avsetninger og D.3. Andre forpliktelser. Totaleffekten for skatt er beskrevet i avsnittet "Utsatt skatt" i kapittel D.3 Andre forpliktelser.

Datterselskap

For Solvens II skal forsikringsdatterselskap som er underlagt Solvens II verdsettes til sin respektive solvenskapital. Dette gjelder Benco Insurance Holding BV (eier av Euroben og Nordben) og Storebrand Holding AB (eier av SPP). Andre regulerte datterselskap verdsettes til ansvarlig kapital etter CRD IV. Dette gjelder Storebrand Finansiell Rådgivning AS. For ikke-regulerte datterselskap er verdien av egenkapitalen fra finansregnskapet lagt til grunn som tilnærmet virkelig verdi (fratrasket goodwill og immaterielle eiendeler). I finansregnskapet innregnes alle datterselskap til kostpris. Se tabell 12.

TABELL 12 DATTERSELSKAP

Datterselskap	Verdivurderingsprinsipp	Solvens II		Finansregnskapet		Forskjell
		Verdi	Verdivurderingsprinsipp	Verdi		
Storebrand Holding AB	Solvenskapital	12 532	Kostpris	12 644		-112
Benco Insurance Holding BV	Solvenskapital	414	Kostpris	493		-79
Storebrand Finansiell Rådgivning AS	CRD IV	43	Kostpris	97		-54
Ikke-regulerte datterselskap ¹³	Egenkapitalmetoden fratrukket eventuell goodwill og immaterielle eiendeler	21 123	Kostpris	21 083		40
Totalt datterselskap		34 113		34 318		-204

De ikke-regulerte datterselskapene er i hovedsak heleide investeringsselskaper som kun eier eiendom. Verdsettelsen i solvensbalansen er den samme som i finansregnskapet. I gruppeberegningen for Storebrand ASA er disse gjennomlyst slik at behandlingen blir den samme som om eiendommene var eid direkte. I beregningen for Storebrand Livsforsikring (solo) er det ikke foretatt gjennomlysning¹⁴. Samlet sett er datterselskap verdsatt NOK 0,2 mrd. lavere i solvensbalansen.

Obligasjoner og utlån

Finansielle eiendeler som i finansregnskapet verdsettes til amortisert kost, skal i solvensbalansen verdsettes til virkelig verdi. Dette gjelder obligasjoner til amortisert kost og obligasjoner klassifisert som utlån. Verdsettelse til virkelig verdi i solvensbalansen er NOK 8,8 mrd. høyere enn verdsettelsen basert på amortisert kost, ref. note 33 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

¹³ Storebrand Eiendom Trygg AS, Storebrand Eiendom Vekst AS, Storebrand Eiendom Utvikling AS, Storebrand Eiendom Invest AS, Værdalsbruket AS, Storebrand Pensjonstjenster AS, Aktuar Systemer AS, Foran, Formuesforvaltning AS og Norsk Pensjon AS.

¹⁴ I henhold til Kommisjonsforordningen artikkel 84 punkt 2.

Annet

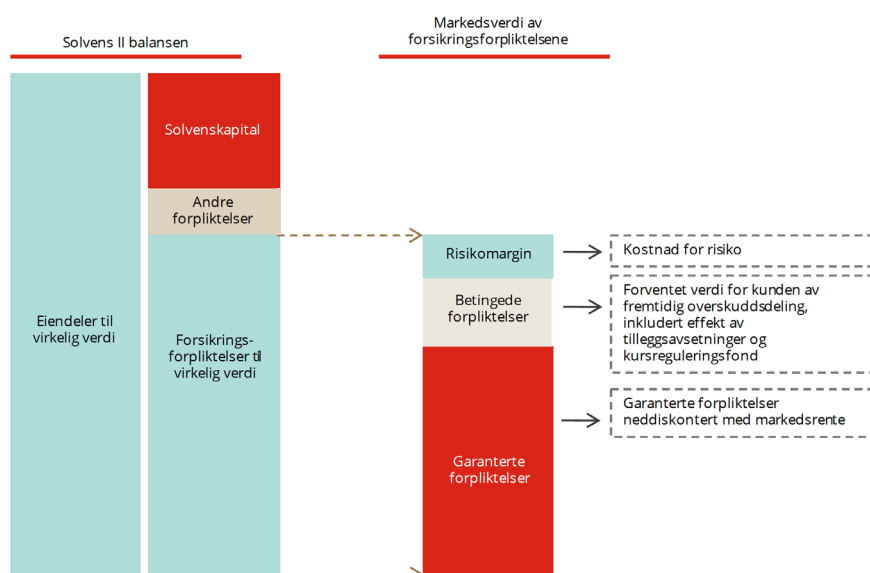
Andre forskjeller mellom verdsettelsen av eiendeler for Solvens II og finansregnskapet må ses i sammenheng med at det også blir endringer i forpliktelsen. Den vesentligste forskjellen er at Storebrand Livsforsikring har påtatt seg forpliktelser knyttet til ikke-innbetalt kapital, i hovedsak knyttet til private equity-fond. I solvensbalansen skal dette føres som en forpliktelse, med en tilsvarende motpost på eiendelssiden. Dette øker eiendelssiden i solvensbalansen med NOK 2,0 mrd. i forhold til finansregnskapet. Dette er inkludert i posten "andre eiendeler" i tabell 10. Størrelsen på solvenskapitalen påvirkes ikke av denne vurderingsforskjellen.

D.2 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

Under Solvens II skal forsikringsforpliktelsen (forsikringstekniske avsetninger) verdsettes til virkelig verdi (markedsverdi). I prinsippet skal forsikringsforpliktelsene verdsettes til det de ville blitt omsatt for i et fritt marked. Siden det ikke eksisterer noe aktivt annenhåndsmarked for kjøp og salg av forsikringsforpliktelser og dermed ingen observerbar markedspris, må virkelig verdi beregnes i en modell. Dette avviker fra verdsettelsen i finansregnskapet beskrevet i note 1 punkt 2 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

Verdsettelsen i solvensbalansen er basert på et beste estimat for netto kontantstrøm fra forsikringsselskap til kunde. Kontantstrømmen diskonteres med risikofri markedsrente. Beste estimat fordeles på en garantert forpliktelse og en betinget forpliktelse. Som følge av at det er usikkerhet, skal forpliktelsen inneholde en risikomargin i tillegg til beste estimat.

Prinsippet for oppsett av solvensbalansen og beregningen av forsikringsforpliktelsen er illustrert i figur 2.

FIGUR 2 ELEMENTER I SOLVENS II BALANSEN

Metodikk for å verdsette forsikringsforpliktelsen

Beste estimat

I modellen beregnes netto kontantstrøm fra forsikringsselskap til kunde. Alle inn- og utbetalinger estimeres, herunder framtidige premier som er en del av kontrakten, kostnader, inntrufne forsikringstilfeller, tilført avkastning, utbetalte pensjoner, flytting og konvertering til andre ordninger. For de garanterte porteføljene med overskuddsdeling modelleres usikkerheten ved hjelp av ESG-en som beskrevet nedenfor. Den sannsynlighetsveide kontantstrømmen neddiskonteres med risikofri markedsrente for å finne beste estimat. For beregningen pr. 31.12.2016 har Storebrand Livsforsikring estimert kontantstrømmer for de neste 60 år og beregnet en restverdi i år 60.

Beste estimat for verdien av forsikringsforpliktelsen deles i garantert forpliktelse og betinget forpliktelse. Den betingede forpliktelsen er den delen av beste estimat som følger av framtidig overskuddsdeling, altså tilført avkastning til kunden utover det som er garantert. I kontantstrømmene er det tatt hensyn til forskjeller i overskuddsdeling mellom produktene og de forskjellige bufferelementer som er tillatt etter forsikringsvirksomhetsloven. Dette gjelder tilleggsavsetninger, risikoutjevningfond og kursreguleringsfond.

Risikomargin

Siden det er usikkerhet knyttet til beste estimat, blir det beregnet en risikomargin som dekker kostnaden for å holde risikokapital. Det er bare kapitalkrav som ikke kan avdekkes (hedges) som skal medregnes i risikomarginen. I praksis vil det si forsikringsrisiko, motpartisiko og operasjonell risiko fordi finansmarkedsrisikoen antas å kunne avdekkes.

Storebrand Livsforsikring har beregnet risikomarginen i henhold til metode 2 i Solvens II regelverket. Det benyttes produktspesifikke parameter for å framskrive det underliggende kapitalbehovet. De simulerte framtidige kapitalkravene diversifiseres og nåverdien av en kapitalkostnad på 6 % av disse kapitalkravene beregnes.

Tabell 13 viser verdien av forsikringsforpliktelser fordelt på beste estimat og risikomargin for Storebrand Livsforsikrings produktområder pr 31.12.2016.

TABELL 13 FORSIKRINGSTEKNISKE FORPLIKTELSER (31.12.2016)

NOK (mill.)	Forsikringstekniske forpliktelser	Beste estimat	Risikomargin
Ytelsespensjon	46 403	46 162	241
Fripoliser	122 302	120 902	1 400
Tradisjonell individual	15 239	14 997	242
Annen livsforsikring*	3 215	2 871	344
Sum tradisjonell livsforsikring	187 159	184 932	2 227
Privat Unit Link	12 862	12 549	313
Innskuddspensjon, inkludert pensjonskapitalbevis	46 470	44 454	2 016
Sum fondsforsikring	59 332	57 003	2 329
Gruppeliv (Helse lik liv)	1 313	1 273	41
Skade (Helse lik skade)**	725	703	21
Totalt	248 529	243 911	4 618

*ITP risiko og LKB sparing

**Yrkesskade, kritisk sykdom og ulykkesforsikring

Forsikringsforpliktelsene for Storebrand Livsforsikring utgjør NOK 248,5 mrd. fordelt på NOK 243,9 mrd. i beste estimat og NOK 4,6 mrd. i risikomargin. Garanterte produkter utgjør 75 %, fondsforsikring 24 % og øvrige produkter 1 % av forpliktelsen.

Overgangsregel for verdsettelse av forsikringsforpliktelsen

Storebrand Livsforsikring benytter overgangsregler for beregning av forsikringstekniske avsetninger¹⁵ i henhold til § 56 i Solvens II-forskriften. Effekten beregnes som differansen mellom Solvens II forpliktelsen og tilsvarende forpliktelse under Solvens I (fratrullet erstatningsavsetninger) for de porteføljer som er omfattet av overgangsregelen. Dette gjelder alle produkter med garanti. I tillegg er det gitt et gulv for verdsettelsen som begrenser effekten av overgangsregel til å være maksimalt differansen mellom de totale forsikringstekniske avsetningene under Solvens II og de totale Solvens I avsetningene.

TABELL 14 EFFEKTEN AV OVERGANGSREGLER PÅ FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER (31.12.2016)

NOK (mill.)	
Ytelsespensjon	-169
Fripoliser	-6 978
Tradisjonell individual	-735
Effekt av gulvbegrensning	4 808
Total effekt	-3 073

For de porteføljer som er omfattet av ordningen, gir overgangsregelen en verdsettelse som samlet er NOK 7,9 mrd. lavere. Gulvregelen medfører at overgangsregelen begrenses til NOK 3,1 mrd. Effekt på solvenskapital og solvensmargin er kvantifisert i kapittel E. 2. Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav.

Nedtrapping av overgangsregelen

Overgangsregelen trappes ned årlig over 16 år, første gang 1.1.2017. Dette vil få effekt for den rapporterte solvensmarginen pr. 31.3.2017. Som følge av gulvregelen, ville en nedtrapping med 1/16 ikke hatt noen effekt på størrelsen av den samlede overgangsregelen dersom denne skulle beregnes pr. 1.1.2017. Tabell 15 viser effekten av overgangsregelen pr 1.1.2017 (proforma beregning):

¹⁵ Storebrand Livsforsikring benytter ikke overgangsregelen til diskonteringskurven.

TABELL 15 NEDTRAPPING AV OVERGANGSREGEL

NOK (mill.)	Rapportert pr 31.12.2016	Proforma pr 1.1.2017
Effekt for forpliktelser omfattet av overgangsregel	-7 882	-7 389
Maksimal overgangsregel (gulvbegrensning)	-3 073	-3 073
Overgangsregel*	-3 073	-3 073

* Før skatt

Størrelsen på overgangsregelen avhenger av rentenivået, der lavere/høyere rentenivå vil øke/reducere effekten av overgangsregelen. Dette motvirker verdiendringer på forsikringsforpliktelsen uten overgangsregler, dvs. at verdien av forsikringsforpliktelsen med overgangsregler blir vesentlig mindre rentefølsom. Storebrand har, etter søknad, fått godkjenning fra Finanstilsynet for å omregne overgangsregelen hvert kvartal.

Effekten av overgangsregelen påvirkes også av utviklingen i bestanden. Vridningen fra garantert til fondsforsikring vil medføre en naturlig reduksjon av overgangsregelen framover, da økningen i ikke-garantert portefølje vil øke effekten av gulvbegrensningen.

Forskjell mellom Solvens II og finansregnskapet.

Tabell 16 viser verdien av forsikringsforpliktelsene i finansregnskapet og under Solvens II med og uten overgangsregler.

TABELL 16 FORSIKRINGSFORPLIKTELSE UNDER SOLVENS II OG I FINANSREGNSKAPET

NOK (mill.)	Solvens II med overgangsregler	Solvens II uten overgangsregler	Finansregnskapet
Tradisjonell livsforsikring	184 085	187 159	179 691
Fondsforsikring	59 332	59 332	65 144
Gruppeliv (Helse lik liv)	1 313	1 313	1 341
Skade (Helse lik skade)	725	725	684
Totalt	245 456	248 529	246 860

Samlet sett er forsikringsforpliktelsen verdsatt til NOK 245,5 mrd. i solvensbalansen, som er NOK 1,4 mrd. lavere enn i finansregnskapet. Uten overgangsregler er forsikringsforpliktelsen verdsatt til NOK 248,5 mrd. i solvensbalansen, som er NOK 1,7 mrd. høyere enn i finansregnskapet. Bak de relativt små verdsettelsesforskjellene for forpliktelsen samlet, ligger det vesentlig større verdsettelsesforskjeller for produktsegmenter.

Tradisjonell livsforsikring

Verdsettelsen i solvensbalansen er vesentlig høyere enn for finansregnskapet. Den største differansen er knyttet til fripoliser. Viktige forklaringer er:

- Verdsettelsen i solvensbalansen er basert på risikofri markedsrente, mens verdsettelsen i finansregnskapet er basert på kontraktens beregningsrente.
- Verdsettelsen i solvensbalansen omfatter både garantert forpliktelse og betinget forpliktelse (framtidig overskuddsdeling). Verdsettelsen i finansregnskapet inkluderer bare den garanterte forpliktelsen (premiereserven).
- Verdsettelsen i solvensbalansen inkluderer markedsverdien av utstedt rentegaranti (opsjon).
- Verdsettelsen i solvensbalansen inkluderer kostnad for kapitalbinding i form av risikomargin.

Overgangsregelen reduserer forsikringsforpliktelsen for tradisjonell livsforsikring med NOK 3,1 mrd.

Fondsforsikring

Verdsettelsen i solvensbalansen er vesentlig lavere enn for finansregnskapet. Hovedforklaringen er at framtidig margin til Storebrand reduserer forpliktelsen.

Gruppeliv og skade

For gruppeliv er verdsettelsen i solvensbalansen noe lavere enn for finansregnskapet. Hovedforklaringen er at framtidig margin til Storebrand reduserer forpliktelsen. For skade er verdsettelsen i solvensbalansen noe høyere enn for finansregnskapet. Hovedforklaringen er effekten av risikomargin.

GRUNNLAG FOR BEREGNINGENE

Datagrunnlag

Datagrunnlaget hentes fra de ulike forsikringssystemene. For å redusere beregningstid og unngå å benytte unødvendig mye regnekraft, grupperes likeartede bestandsdata i såkalte modellpunkter.

Oversikt over de viktigste forutsetningene

Kontraktsgrense

Solvens II-regelverket fastsetter at framtidige premier skal inkluderes i beregning av forsikringsforpliktelsen dersom disse anses å være en del av en allerede inngått forpliktelse, dvs. at forsikringsselskapet er eksponert for risikoen knyttet til de framtidige premiene. Der premier er innenfor kontraktsgrensen, modelleres premieutviklingen basert på historisk premieinnbetalingsmønster.

Framtidige premier skal ikke inkluderes dersom Storebrand ensidig kan heve kontrakten eller kontrakten kan reprises for å reflektere dagens vurdering av risikoen. Basert på dette, er det meste av Storebrands framtidige premier utenfor kontraktsgrensen slik at de ikke medtas i modelleringen. Unntakene er:

- Første års premie for risikoprodukter.
- Premier for tradisjonell, individuell pensjon der kunden har mulighet til å betale framtidige premier uten at Storebrand Livsforsikring kan reprise eller si opp kontrakten. Samlet årlig premie for denne delen av forretningen er ca. NOK 300 mill. i starten av projeksjonen. Årlige premier synker raskt fordi porteføljen i hovedsak er lukket for nysalg og mange kontrakter når utbetalingsfasen.
- Premier som bedrifter betaler innenfor tjenstepensjonskontrakter for å dekke kostnader knyttet til allerede innbetalte reserver. Dette følger av at det i Norge er lovpålagt at bedriften skal dekke alle kostnader for tjenstepensjon, slik at det ikke er anledning til å finansiere kostnader fra reserven. For ytelseskontrakter inkluderes margin for pris på avkastningsgaranti, risiko og administrasjon. For innskuddspensjon inkluderes premie for forvaltning og administrasjon.

Inntekter

Generelt er modellering av inntekter basert på faktiske inntektsnivåer som samsvarer med inntektene i finansregnskapet. Inntektene framskrives basert på prisstrukturen og forventet utvikling for de ulike produktene, vanligvis som en andel av reserven eller pr. kontrakt med G-regulering.

Kostnader

Kostnadsmodelleringen er basert på faktiske kostnader pr. produktområde basert på kostnadsfordelingsmodellen som benyttes for finansregnskapet. Det skilles mellom bestandskostnader, anskaffelseskostnader og engangskostnader. Engangskostnader og størstedelen av anskaffelseskostnadene holdes utenfor modelleringen slik at kostnadsbildet blir konsistent med kontraktsgrensen. For produkter med framtidige premier innenfor kontraktsgrensen, inkluderes relevant del av anskaffelseskostnaden. Kostnader framskrives delvis med reserveutvikling og delvis som en stykk-kostnad pr. kontrakt. Stykk-kostnader inflasjonsjusteres.

Biometriske forutsetninger

Biometriske forutsetninger omfatter dødelighet, uførhet og reaktivering (uføre som blir arbeidsføre). Forutsetningene samsvarer med observert utvikling for bestanden. Forutsetningene vurderes årlig og oppdateres ved behov.

For dødelighet benyttes en dynamisk modell, det vil si at dødeligheten er lavere jo yngre personen er. Modellen er basert på tilsvarende prinsipper som K2013.

De kollektive garanterte kontraktene er underlagt en opptrappingsplan for manglende reserve knyttet til innføring av ny levetidstariff fra 2014 (K2013). I Solvens II-beregningen er kontraktene verdsatt under forutsetning av at de er fullt reservert basert på beste estimat for framtidig livslengde. Kontantstrømmene tar hensyn til at deler av behovet kan finansieres av kundeavkastning utover garanti fram til 2020 i henhold til opptrappingsplan. Som følge av at avkastningen er modellert med utgangspunkt i risikofri rentekurve, vil Storebrand Livsforsikrings beregnede kostnad for oppreservering være høyere i solvensbalansen enn i prognosen som ligger til grunn for finansregnskapet.

Avgang og produktoverganger

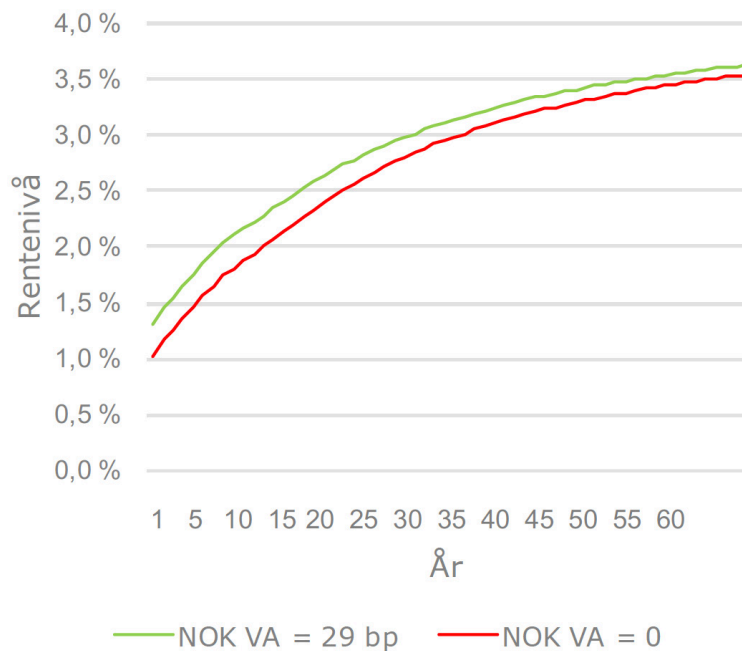
Forutsetninger settes pr. produkt og oppdateres årlig. Som hovedregel benyttes historiske observasjoner over de siste 3-5 år. Unntak fra hovedregelen om erfaringsbaserte forutsetninger gjøres dersom historien ikke vurderes som relevant for framtiden, f.eks. som følge av endrede priser eller ny regulering. Dette gjelder spesielt utviklingen i markedet for ytelsespensjon.

Skatt

Det er ikke tatt hensyn til skatt i modelleringen av kontantstrømmene. Endret verdsettelse av forpliktelsen vil imidlertid påvirke konsernets beregnede skatteposisjon, se avsnitt om utsatt skatt i kapittel D.3.

Finansielle forutsetninger

Den risikofrie rentekurven benyttes både til å diskontere kontantstrømmene og som grunnlag for framtidig avkastning. Rentekurven publiseres av EIOPA. Storebrand anvender den risikofrie rentekurven inkludert volatilitetsjustering (VA). Pr 31.12.2016 var VA 29 bp.

FIGUR 3 SPOTRENTER MED OG UTEN VA PR 31.12.2016

Uten volatilitetsjustering øker verdien av de forsikringstekniske avsetningene før overgangsregel med NOK 3,5 mrd. Overgangsregelen kompenseres for dette i sin helhet. Effekt på solvenskapital og solvensmargin er beskrevet i kapittel E.2 Solvenskapitalkrav og Minstekrav.

Storebrand benytter ikke motsvarsjustering (matching adjustment) av rentekurven.

I Norge er det ikke et aktivt marked for real-obligasjoner og inflasjonsforutsetningen er satt til 50 % av den risikofrie renten. Lønnsvekst (G-regulering) er satt til inflasjon pluss 1,9 %-poeng.

Økonomisk scenario-generator (ESG)

For å kunne beregne tidsverdien av framtidige opsjoner og garantier, anvendes en Monte-Carlo simulering som bygger på 1000 risikonøytrale stokastiske scenarioer generert i en økonomisk scenario-generator (ESG). Scenarioene skapes med utgangspunkt i den risikofrie rentekurven og tar hensyn til markedsprising av volatilitet for renter, aksjer og eiendom. Aktivaallokeringen settes lik den faktiske på beregningstidspunktet og forutsettes konstant gjennom framskrivingen.

Handlingsregler

For å gi et så realistisk bilde som mulig, er det på enkelte områder nødvendig å implementere handlingsregler (management actions) i beregningene. Handlingsreglene samsvarer med hvordan selskapet faktisk opptrer og er dokumentert.

Usikkerhet knyttet til verdivurdering av forsikringsforpliktelsen

Graden av usikkerhet i beregningene av forsikringsforpliktelsen drives av usikkerhet i de underliggende antagelsene. Det er størst usikkerhet hvis det ikke finnes relevant historikk eller markedsdata å basere forutsetningene på. Storebrand Livsforsikring vurderer at det er usikkerhet knyttet til blant annet følgende forutsetninger:

- *Rentekurven* er gitt av EIOPA, men basert på en del forutsetninger som er usikre, herunder metodikk for ekstrapolering, tidsperiode for å nå langsiktig rente (UFR), nivå på UFR og nivå på volatilitetsjustering (VA).
- *Overgang fra ytelsesordninger*. Raskere overgang fra aktive ytelsesordninger til fripoliser enn forutsatt i plan vil øke verdien av forsikringsforpliktelsen. Langsommere overgang vil redusere forpliktelsen.
- *Avgangsføretsetninger fripoliser*. Høyere avgang enn forutsatt i form av overgang til FMI eller til andre selskaper vil redusere forpliktelsen, lavere avgang vil øke forpliktelsen.
- *Inntekter fondsforsikring*. Lavere inntekter enn forutsatt i beregningene vil øke forpliktelsen. Effekten vil være mindre for solvensmarginen fordi kapitalkravene blir lavere.
- *Kostnader*, spesielt kostnadsfordeling mellom anskaffelses- og driftskostnader. Reduserte kostnader vil redusere forsikringsforpliktelsen, mens økte kostnader vil øke forsikringsforpliktelsen. Effekten vil motvirkes av endret kapitalkrav, spesielt for fondsforsikring.

Som en del av ORSA-prosessen gjennomføres følsomhetsanalyser for verdien av solvenskapitalen og kapitalkravene for endrede forutsetninger bl.a. knyttet til renter, kundeatferd, inntekter og kostnader. Hensikten er blant annet å øke forståelsen rundt følsomheten i beregningene.

D.3 ANDRE FORPLIKTELSER

Forpliktelser utover forsikringstekniske forpliktelser utgjør NOK 15,1 mrd. under Solvens II.

TABELL 17 ANDRE FORPLIKTELSER

NOK (mill.)	
Betingede forpliktelser	2 025
Pensjonsforpliktelse egne ansatte	59
Utsatt skatt	2 337
Derivater	576
Utestående forpliktelser forsikringsoppgjør, reassurans og øvrige	2 888
Ansvarlige lån	7 198
Sum andre forpliktelser	15 082

Betingede forpliktelser

Storebrand Livsforsikring har påtatt seg forpliktelser knyttet til ikke-innbetalt kapital, i hovedsak knyttet til private equity-fond. I Solvens II-balansen skal dette føres som en forpliktelse, med en tilsvarende motpost på eiendelssiden, ref. også avsnitt "Andre forskjeller" under kapittel D.1. Dette øker forpliktelsessiden i Solvens II-balansen med NOK 2,0 mrd. i forhold til finansregnskapet.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonsforpliktelser for egne ansatte er beregnet i henhold til norsk GAAP, ref. note 23 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring. Verdsettelsen i solvensbalansen samsvarer med verdsettelsen i finansregnskapet.

Utsatt skatt

Forskjellen i utsatt skatt er netto skatteeffekt av verdiendringen ved overgang til Solvens II med overgangsregel basert på en skattesats på 25 %. Dette medfører at Storebrand Livsforsikring går fra å ha en utsatt skattefordel under NGAAP på NOK 175 mill. til en utsatt skatt under Solvens II på NOK 2 337 mill. Dette er hovedsakelig grunnet forskjellen i verdivurdering av forsikringsforpliktelsen beskrevet ovenfor og merverdi av obligasjoner og lån til amortisert kost, se kapittel D.1 Eiendeler.

Derivater

Prinsipp for verdivurdering av derivater samsvarer med prinsippet i finansregnskapet, men det oppstår avvik fordi derivater i fondsforsikring føres netto under Solvens II, men bruttoføres under NGAAP.

Utestående forpliktelser

Prinsipp for verdivurdering av utestående forpliktelser knyttet til forsikringsoppgjør og reassuranse samsvarer med prinsippet i finansregnskapet.

Ansvarlige lån

Ansvarlige lån vurderes til virkelig verdi under Solvens II, men verdsettes til amortisert kost i finansregnskapet. Det gir NOK 7 mill. høyere verdsettelse i solvensbalansen. Se også kapittel E.1 Ansvarlig kapital.

D.4 ALTERNATIVE VERDSETTINGSMETODER

Storebrands vurderingsprinsipper for eiendeler som ikke kan verdsettes basert på noterte priser er utførlig beskrevet i note 13 i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

D.5 ANDRE OPPLYSNINGER

Beskrivelsen av verdivurdering for solvensformål anses dekket gjennom beskrivelsen i de foregående punktene.

E. KAPITALSTYRING

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav.

Styret i Storebrand Livsforsikring behandler kapitalplan sammen med finansiell plan og ORSA for å sikre sammenheng mellom forretningsmessige mål, risiko og kapital. Finansiell plan og kapitalplan utarbeides med en tre-års horisont.

E.1 ANSVARLIG KAPITAL

Storebrand Livsforsikring har NOK 39,0 mrd. i solvenskapital. Kapitalen deles inn i grupper avhengig av kvalitet og tilgjengelighet. Tabell 18 viser sammensetningen av solvenskapitalen og fordelingen i gruppe 1 (begrenset og ubegrenset), gruppe 2 og gruppe 3 kapital.

TABELL 18 SOLVENSKAPITAL

(NOK mill.)	Totalt	Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3
Aksjekapital	3 540	3 540			
Overkurs	9 711	9 711			
Avstemmingsreserve	15 299	15 299			
Effekt av overgangsregel	3 073	3 073			
Ansvarlige lån	7 198		2 575	4 623	
Utsatt skattefordel	0				
Risikoutjevningfondet	140			140	
Total solvenskapital	38 962	31 624	2 575	4 764	
Total minstekapital	35 521	31 624	2 575	1 323	

Gruppe 1 kapital representerer kapital av beste kvalitet med hensyn til tapsbærende evne og skal være tilgjengelig for å dekke ethvert tap til enhver tid. Denne består av innskutt egenkapital og avstemmingsreserve, inkludert effekt av overgangsregel. I tillegg inngår evigvarende ansvarlige lån (fondsobligasjoner) med opptil 20 % av gruppe 1 kapital. Storebrand Livsforsikring har NOK 34,2 mrd. i gruppe 1 kapital, dette utgjør 88 % av total solvenskapital. Av dette er NOK 31,6 mrd. ubegrenset.

Øvrige ansvarlige lån (tidsbegrenset) og risikoutjevningfond kategoriseres som gruppe 2 kapital. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 50 % av solvenskapitalkravet. Storebrand Livsforsikring har NOK 4,8 mrd. gruppe 2 kapital, dette utgjør 12 % av total solvenskapital. Gruppe 2 kapitalen dekker 24 % av solvenskapitalkravet.

Storebrand Livsforsikring har en minstekapital på NOK 35,5 mrd. Av dette utgjør NOK 34,2 mrd. gruppe 1 kapital, tilsvarende 96 % av total minstekapital. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 20 % av minstekapitalkravet og er derfor begrenset til NOK 1,3 mrd.

Solvenskapital og minstekapital uten volatilitetsjustering

Uten volatilitetsjustering reduseres solvenskapitalen til NOK 36 343 mill. og minstekapitalen til NOK 32 902 mill. grunnet økt verdi av forsikringstekniske avsetninger justert for skatt. Overgangsregelen kompenserer i sin helhet for endringen i forsikringstekniske avsetninger, slik at solvenskapitalen og minstekapitalen inkludert overgangsregler forblir uendret.

Forventet margin fra framtidige premier

Verdien av forventet margin fra framtidige premier (EPIFP¹⁶) utgjør NOK 5 251 mill. Dette er en del av avstemmingsreserven og teller som gruppe 1 kapital. Det er bare margin fra framtidige premier som ligger innenfor kontraktsgrensen som er inkludert. Dette er nærmere beskrevet i avsnittet om kontraktsgrense i kapittel D.2 Forsikringstekniske avsetninger.

¹⁶ Expected profit in future premiums

Ansvarlig lånekapital

TABELL 19 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Nominell verdi (NOK mill.)	Valuta	Solvens II (NOK mill.)	Finansregnskapet ekskudert OIF renter (NOK mill.)	Tilbakekjøpsrett	Omfattet av overgangsregel
1 100	NOK	1 066	1 098	2024	Ja
1 500	NOK	1 508	1 497	2018	Ja
1 000	NOK	1 003	998	2020	Nei
750	SEK	722	711	2021	Nei
300	EUR	2 898	2 888	2023	Ja

Den ansvarlige lånekapitalen utgjør NOK 7,2 mrd. under Solvens II. Fire av lånene har flytende rente, mens det siste er et fastrentelån som er rentebyttet til flytende rente. Dette betyr at rentekostnaden til Storebrand Livsforsikring påvirkes av nivået på den flytende pengemarkedsrenten. Storebrand Livsforsikring har ett lån i euro og ett i svenske kroner, begge er sikret mot norske kroner fram til første tilbakekjøpstidspunkt. Selskapets gjeld er derfor i liten grad eksponert mot valutasingninger.

For samtlige lån bortsett fra fondsobligasjonen på NOK 1 500 mill. (nominelt) vil rentebetaling opphøre ved brudd på solvenskapitalkravet (SCR). Eventuelle ubetalte renter vil akkumuleres, men det vil ikke påløpe renters rente. Rentebetaling på fondsobligasjonen må ses i sammenheng med at dette lånet ble utstedt før Solvens II var aktuelt.

Overgangsregler for ansvarlige lån

Ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 omfattes av en overgangsregel som varer til 2026. I denne perioden vil kvalifiserende lån ikke få avkortning, til tross for at de ikke fullt ut oppfyller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket. Evigvarende ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 vil kvalifisere som gruppe 1, og tidsbegrensede ansvarlige lån vil kvalifisere som gruppe 2. Etter 2026 vil lånene ikke kvalifisere som solvenskapital.

Tre av lånene omfattes av overgangsregelen. Samtlige lån tilfredsstilte krav til Solvens I kapital på utstedelsestidspunktet og var godkjent av myndighetene. I tråd med Solvens II reglene er lån som kan dekke inntil 50 % av solvenskapitalkravet klassifisert som gruppe 1, og lån som kan dekke inntil 25 % av solvenskapitalkravet klassifisert som gruppe 2. Samtlige lån omfattet av overgangsregel har førtidig tilbakekjøpsrett før utløpet av overgangsregel. Etter første tilbakekjøpsrett har samtlige lån tilbakekjøpsrett ved hver rentebetaling. Lån som tilbakekjøpes planlegges erstattet med nye lån som tilfredsstiller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket.

Forskjell mellom Solvens II og finansregnskapet

TABELL 20 SOLVENSKAPITAL VS ANSVARLIG KAPITAL I FINANSREGNSKAPET

(NOK mill.)	Solvens II	Finansregnskapet
Innskutt egenkapital	13 251	13 251
Opptjent egenkapital ekskl. utsatt skattefordel		10 867
Risikoutjevningfond	140	140
Utsatt skattefordel		175
Avstemmingsreserve før overgangsregel	15 299	
Effekt av overgangsregel	3 073	
Netto eiendeler	31 764	24 433
Ansvarlige lån ekskludert OIF-renter	7 198	7 192
Total solvenskapital/ansvarlig kapital	38 962	31 625

Hovedforskjellen mellom Solvens II og finansregnskapet er at opptjent overskudd som inngår som egenkapital i finansregnskapet, erstattes av avstemmingsreserven i solvensbalansen. Også avstemmingsreserven inneholder opptjent overskudd, men basert på verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser i solvensbalansen. Avstemmingsreserven vil også inkludere nåverdien av framtidige overskudd. Verdien av framtidig overskudd medregnes implisitt som en konsekvens av verddivurderingen av forsikringsforpliktelsen.

TABELL 21 OVERGANG FRA NETTO EIENDELER I FINANSREGNSKAPET TIL NETTO EIENDELER SOLVENS II

(NOK mill.)	
Datterselskap	-204
Immaterielle eiendeler	-133
Merverdi obligasjoner til amortisert kost	8 785
Forsikringsforpliktelse	-1 671
Effekt av overgangsordningen	3 073
Ansvarlige lån	-7
Netto endring i utsatt skatt*	-2 512
Total endring	7 331

*25 % av skattemessige endringer, det vil si verdiendringer i solvensbalansen unntatt for datterselskap

Tabell 21 viser overgangen fra netto eiendeler i finansregnskapet til netto eiendeler under Solvens II. Forskjellen er totalt NOK 7,3 mrd. De største forskjellene er at obligasjoner er verdsatt NOK 8,8 mrd. høyere og at forsikringsforpliktelsen med overgangsregler er verdsatt NOK 1,4 mrd. lavere i solvensregnskapet. Skatteforpliktelsen øker med NOK 2,5 mrd. som følge av de andre verdiendringene.

E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV

Det skal beregnes både et solvenskapitalkrav og et minstekapitalkrav. Solvenskapitalkravet skal være dekket i normalsituasjonen, mens minstekapitalkravet er et absolutt krav som alltid må være dekket. Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen, mens minstekapitalkravet ikke er risikosensitivt.

Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet for Storebrand Livsforsikring er beregnet etter standardmetoden i henhold til Solvens II-forskriften § 8, uten bruk av forenklinger eller selskapsspesifikke parameter. Solvenskapitalkravet skal beregnes som tap av solvenskapital (Value at Risk) som er 0,5 % sannsynlig over ett år. Det er kapitalkrav for markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko.

Metodikken er at det for hvert enkeltstress beregnes en ny solvensbalanse basert på de samme prinsipper og metoder som beskrevet i D.2 Forsikringstekniske avsetninger. Differansen i solvenskapital før og etter stress gir kapitalkravet. Kapitalkravet for de ulike stressene aggregeres til totalt kapitalkrav basert på gitte korrelasjonsmatriser.

Kapitalkravet (netto) er Storebrand Livsforsikrings risiko etter risikodeling med kunder og risikodempende effekt av skatt. Risikodeling med kunder oppstår i garantert pensjon når stresset fører til nedgang i kundebuffer eller reduksjon i framtidig oppregulering av pensjon. Brutto kapitalkrav inkluderer den delen av risikoen som bæres av kunder. Redusert skatt som følge av lavere resultater etter stress reduserer også risikoen. En forutsetning for å regne inn en utsatt skattefordel er at det forventes minst tilsvarende store overskudd i framtiden.

TABELL 22 KAPITALKRAV INKLUDERT OVERGANGSREGLER PÅ AKSJER PR 31.12.2016

(NOK mill.)	Netto	Brutto
Finansmarkedsrisiko	21 791	28 310
Motpartsrisiko	423	760
Livsforsikringsrisiko	5 180	9 259
Annen forsikringsrisiko ¹⁷	524	524
Operasjonell risiko	953	
Tapsabsorberende skatteeffekt	-5 401	
Totalt kapitalkrav	19 457	

Storebrand Livsforsikring har et samlet solvenskapitalkrav på NOK 19,5 mrd. Finansmarkedsrisiko bidrar med NOK 21,8 mrd. som utgjør 75 % av kapitalkravet før diversifisering. Livsforsikringsrisiko bidrar med NOK 5,2 mrd. som utgjør 18 % av kapitalkravet før diversifisering.

¹⁷ Helseforsikring lik skadeforsikring og helseforsikring lik livsforsikring

Overgangsregel aksjer

Storebrand Livsforsikring anvender overgangsregelen for aksjestress i henhold til § 58 punkt 2 i Solvens II forskriften. Overgangsregelen innebærer at aksjer eid pr 1.1.2016 stresses med 22 %. Det ordinære stresset er 39/49 % +symmetrisk justeringsfaktor for aksje type 1/2. Overgangsregelen reduserer det totale solvenskapitalkravet med NOK 422 mill.

Overgangsregelen skal trappes ned lineært over 7 år, første gang 1.1.2017. Dette vil få effekt for den rapporterte solvensmarginen pr 31.3.2017. Proforma pr 1.1.2017 ville samlet kapitalkrav økt med NOK 60 mill. som følge av nedtrappingen (effekten av overgangsregelen reduseres til NOK 362 mill.).

Minstekapitalkrav

Minstekapitalkravet er beregnet i henhold til Solvens II-forskriften § 22 som en lineær funksjon av tekniske avsetninger, tegnede premier, udekket risiko, utsatt skatt og administrative kostnader (med forskjellige funksjon for livsforsikring og skadeforsikring) med et gulv på 25 % og et tak på 45 % av solvenskapitalkravet. Storebrand er et livsforsikringselskap med skadeforsikringsforpliktelser i konsesjonsklassene 1 og 2, jf. forskrift 18. september 1995 nr. 797. Minstekapitalkravet fremkommer derfor som summen av kravet fra skadevirksomheten og kravet fra livvirksomheten.

TABELL 23 MINSTEKAPITALKRAV PR 31.12.2016

(NOK mill.)	
Lineært minstekrav skadeforsikring	97
Lineært minstekrav livsforsikring	6 516
Totalt lineært minstekrav	6 613
Minstekrav tak	8 756
Minstekrav gulv	4 864
Kombinert minstekrav	6 613
Absolutt gulv for minstekravet	56
Totalt minstekrav	6 613

Solvensmargin og minstekapitalmargin

Når solvenskapitalen på NOK 39,0 mrd. settes i forhold til solvenskapitalkravet på NOK 19,5 mrd. får Storebrand Livsforsikring en solvensmargin på 200 %. Uten overgangsregler er solvenskapitalen NOK 36,7 mrd., solvenskapitalkravet NOK 19,9 mrd. og solvensmargin 184 %. Tabell 24 viser solvensposisjonen med og uten overgangsregler for forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav for aksjer.

TABELL 24 SOLVENSPOSISJON PR 31.12.2016

(NOK mill.)	Med overgangsregler	Uten overgangsregler
Solvenskapital	38 962	36 657
Minstekapital	35 521	33 216
Solvenskapitalkrav	19 457	19 879
Minstekrav	6 613	6 613
Solvensmargin uten overgangsregel		184,4 %
Solvensmargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger	196,0 %	
Solvensmargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav aksjer	200,2 %	
Minstemargin uten overgangsregel		502,3 %
Minstemargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger	537,2 %	
Minstemargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav aksjer	537,2 %	

Storebrand Livsforsikring har et minstekapitalkrav på NOK 6 613 mill. som gir en minstekapitalmargin på 537 % med overgangsregler og 502 % uten overgangsregler.

Solvensmargin og minstekapitalmargin uten volatilitetsjustering

Solvensmargin uten volatilitetsjustering er 189 %. Solvenskapitalen er uendret fordi overgangsregelen kompensere for økt verdsettelse av forsikringsforpliktelsen, men kapitalkravet øker. Uten overgangsregler er solvensmargin uten volatilitetsjustering 162 %. Se tabell 25 for detaljer.

TABELL 25 SOLVENSMARGIN MED OG UTEN VOLATILITETSJUSTERING

	Med overgangsregler		Uten overgangsregler	
	Med volatilitetsjustering	Uten volatilitetsjustering	Med volatilitetsjustering	Uten volatilitetsjustering
Solvenskapital	38 962	38 962	36 657	34 038
Solvenskapitalkrav	19 457	20 617	19 879	21 039
Solvensmargin	200 %	189 %	184 %	162 %

Minstemargin uten VA er 520 % (482 % uten overgangsregler).

Proforma solvensmargin og minstekapitalmargin pr. 1.1.17

Bruk av overgangsreglene for forsikringstekniske avsetninger og aksjestress skal trappes ned årlig, første gang 1.1.2017. Proforma beregning viser følgende solvensposisjon pr 1.1.2017 inkludert nedtrappede overgangsregler:

TABELL 26 SOLVENSPOSISJON PR 31.12.2016 UTEN VA

(NOK mill.)

Solvenskapital	38 962
Solvenskapitalkrav	19 517
Solvensmargin	199,6 %

Effekten av første års nedtrapping av overgangsregelen er å redusere solvensmarginen marginalt fra 200,2 % til 199,6 %.

Nedtrapping av overgangsreglene har ingen effekt på minstekapitalmarginen fordi kapitalen er uendret og minstekapitalkravet ikke er påvirket av overgangsregelen for aksjestress.

E.3 BRUK AV DURASJONSMETODEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNING AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Ikke aktuelt fordi Storebrand Livsforsikring ikke bruker durasjonsmetoden for beregning av solvenskapitalkravet for aksjerisiko.

E.4 FORSKJELLEN MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTETE INTERNE MODELLER

Ikke aktuelt fordi Storebrand Livsforsikring benytter standardformelen for beregning av solvenskapitalkravet.

E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET ELLER SOLVENSKAPITALKRAVET

Ikke aktuelt fordi Storebrand Livsforsikring oppfyller både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet.

E.6 ANDRE OPPLYSNINGER

Kapitalstyringen er også beskrevet i årsrapporten for 2016 for Storebrand Livsforsikring.

Vedlegg 1 Detaljert investeringsresultat

NOK (mill.)	Utbytter	Rente-inntekter	Netto kursgevinster	Endring urealiserte gevinster og tap
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	1 347	102	-49
Foretaksobligasjoner	-	3 340	238	-56
Aksjer	457	-	345	-7
Fond	10	1 690	3 025	-1 231
Strukturerte obligasjoner	-	18	1	-1
Cash	-	-141	-	-
Innlån	-	301	2	-26
Eiendom	-	0	-	2 197
Futures	-	-	6	-
Swaps	-	85	-80	-438
Forwards	-	-	1 017	809
Totalt	467	6 642	4 656	1 198

NOK (mill.)	Utbytter	Rente-inntekter	Netto kursgevinster	Endring urealiserte gevinster og tap
Investeringer i kollektivporteføljen				
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	1 289	104	-80
Foretaksobligasjoner	-	3 086	248	-191
Aksjer	98	-	357	-957
Fond	10	1 071	1 744	-880
Strukturerte obligasjoner	-	18	1	-1
Cash	-	48	-	-
Innlån	-	301	2	-26
Eiendom	-	-	-	1 948
Futures	-	-	6	-
Swaps	-	60	-69	-263
Forwards	-	-	273	307
Totalt investeringer i kollektivporteføljen	108	5 874	2 665	-144
Investeringer i unit-linked				
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	0	0	-0
Foretaksobligasjoner	-	1	0	-1
Aksjer	258	-	-12	1 571
Fond	-	619	1 279	-350
Cash	-	-260	-	-
Innlån	-	0	-	-
Eiendom	-	-	-	249
Forwards	-	-	316	231
Totalt investeringer i unit-linked	258	361	1 584	1 699
Investeringer i selskapsporteføljen				
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	58	-2	31
Foretaksobligasjoner	-	253	-10	136
Aksjer	101	-	1	-620
Fond	-	-	1	-0
Cash	-	72	-	-
Eiendom	-	0	-	-
Swaps	-	25	-10	-175
Forwards	-	-	428	271
Totalt investeringer i selskapsporteføljen	101	408	407	-357

Vedlegg 1 Obligatoriske tabeller

S.02.01.02 – Balansen

(NOK mill.)	Solvens II	
Eiendeler	verdier	
		C0010
Immaterielle eiendeler	R0030	
Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	R0040	
Overfinansiering av ytelsesbaserte pensjonsordninger (ytelser til ansatte)	R0050	
Eiendom, anlegg og utstyr til eget bruk	R0060	10,95
Investeringer (ekskl. eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg)	R0070	204 421,61
Eiendom (annet enn til eget bruk)	R0080	
Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser	R0090	34 113,04
Aksjer mv.	R0100	5 081,90
Aksjer - børsnoterte	R0110	4 472,72
Aksjer - ikke børsnoterte	R0120	609,18
Obligasjoner	R0130	134 464,55
Statsobligasjoner mv.	R0140	41 639,83
Foretaksobligasjoner mv.	R0150	92 244,99
Strukturerte verdipapirer	R0160	579,73
Sikrede verdipapirer	R0170	
Verdipapirfond mv.	R0180	29 692,27
Derivater	R0190	1 059,77
Innskudd annet enn kontantekvivalenter	R0200	10,08
Andre investeringer	R0210	
Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg	R0220	64 292,00
Utlån	R0230	16 625,84
Utlån med sikkerhet i forsikringskontrakter	R0240	1,03
Utlån til enkeltpersoner	R0250	9 623,35
Øvrige utlån	R0260	7 001,46
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetninger:	R0270	104,34
Skadeforsikring og helseforsikring håndtert som skadeforsikring	R0280	104,34
Skadeforsikring ekskl. helseforsikring håndtert som skadeforsikring	R0290	
Helseforsikring håndtert som skadeforsikring	R0300	104,34
Livsforsikring og helseforsikring håndtert som livsforsikring, ekskl. kontrakter med investeringsvalg	R0310	
Helseforsikring håndtert som livsforsikring	R0320	
Livsforsikring ekskl. helseforsikring håndtert som livsforsikring og kontrakter med investeringsvalg	R0330	
Livsforsikring med investeringsvalg	R0340	
Gjenforsikringsdepoter	R0350	
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring, herunder forsikringsformidlere	R0360	480,00
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	R0370	9,15
Ikke forsikringsrelaterte fordringer	R0380	423,55
Egne aksjer (holdt direkte)	R0390	
Forfalte beløp relatert til elementer i ansvarlig kapital som er innkalt men ikke innbetalt	R0400	
Kontanter og kontantekvivalenter	R0410	3 909,73
Øvrige eiendeler	R0420	2 024,50
Sum eiendeler	R0500	292 301,68

(NOK mill.)		Solvens II verdier
Forpliktelser		<i>C0010</i>
Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring	R0510	724,69
Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring (ekskl. helseforsikring håndtert som skadeforsikring)	R0520	
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0530	
<i>Beste estimat</i>	R0540	
<i>Risikomargin</i>	R0550	
Forsikringstekniske avsetninger - helseforsikring (håndtert som skadeforsikring)	R0560	724,69
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0570	0,00
<i>Beste estimat</i>	R0580	703,22
<i>Risikomargin</i>	R0590	21,47
Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring (ekskl. kontrakter med investeringsvalg)	R0600	185 398,70
Forsikringstekniske avsetninger - helseforsikring håndtert som livsforsikring	R0610	1 313,35
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0620	
<i>Beste estimat</i>	R0630	1 272,79
<i>Risikomargin</i>	R0640	40,57
Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring (ekskl. helseforsikring håndtert som livsforsikring og kontrakter med investeringsvalg)	R0650	184 085,35
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0660	
<i>Beste estimat</i>	R0670	181 890,21
<i>Risikomargin</i>	R0680	2 195,14
Forsikringstekniske avsetninger - kontrakter med investeringsvalg	R0690	59 332,20
Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0700	
Beste estimat	R0710	57 003,26
Risikomargin	R0720	2 328,94
Andre forsikringstekniske avsetninger	R0740	
Betingede forpliktelser	R0750	2 024,48
Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger	R0760	
Pensjonsforpliktelser	R0770	58,51
Premiedepot fra gjenforsikringsforetak	R0780	
Forpliktelser ved utsatt skatt	R0790	2 336,90
Derivater	R0800	575,67
Gjeld til kredittinstitusjoner	R0810	
Finansielle forpliktelser, annet enn gjeld til kredittinstitusjoner	R0820	
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring, herunder forsikringsformidlere	R0830	959,04
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	R0840	
Betalingsforpliktelser (til leverandører, ikke forsikring)	R0850	1 929,22
Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital	R0860	7 198,19
<i>Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som ikke inngår i basiskapitalen</i>	R0870	
<i>Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som inngår i basiskapitalen</i>	R0880	7 198,19
Øvrige forpliktelser	R0900	
Sum forpliktelser	R1000	260 537,61
Sum eiendeler fratrukket sum forpliktelser	R0510	31 764,07

S.05.01.02 - Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje – Skadeforsikring (direkte forsikring, mottatt proporsjonal gjenforsikring og mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring) (kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

(NOK mill.)		Skadeforsikringsforpliktelser - Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring			
		Forsikring mot inntektstap C0020	Yrkesskade- forsikring C0030	Sum C0200	
Forfalte premier					
	Brutto - direkte forsikring	R0110	260,70	77,88	338,58
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0120			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0130			
	Gjenforsikringsandel	R0140	6,53	3,96	10,49
	For egen regning (netto)	R0200	254,16	73,92	328,09
Opptjente premier					
	Brutto - direkte forsikring	R0210	260,70	77,88	338,58
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0220			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0230			
	Gjenforsikringsandel	R0240	6,53	3,96	10,49
	For egen regning (netto)	R0300	254,16	73,92	328,09
Erstatningskostnader					
	Brutto - direkte forsikring	R0310	170,89	58,73	229,62
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0320			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0330			
	Gjenforsikringsandel	R0340	4,63	2,39	7,02
	For egen regning (netto)	R0400	166,26	56,34	222,60
Endring i andre forsikringstekniske avsetninger					
	Brutto - direkte forsikring	R0410			
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0420			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0430			
	Gjenforsikringsandel	R0440			
	For egen regning (netto)	R0500			
	Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.	R0550	55,25	11,73	66,98
	Andre kostnader	R1200			
	Sum kostnader	R1300			66,98

S.05.01.02 - Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje- livsforsikring
(kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

(NOK mill.)	Skadeforsikringsforpliktelser - Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring					Sum
	Helseforsikring	Forsikring med overskudds deling	Forsikring med investeringsvalg	Øvrig livsforsikring		
		C0220	C0230	C0240	C0300	
Forfalte premier						
Brutto - direkte forsikring	R1410	756.72	4 482,33	9 587,63	1 423.31	16 249,99
Gjenforsikringsandel	R1420	14.16	3,10	0,00	1.93	19,18
For egen regning (netto)	R1500	742.56	4 479,23	9 587,63	1 421.38	16 230,80
Opptjente premier						
Brutto - direkte forsikring	R1510	756.72	4 482,33	9 587,63	1 423.31	16 249,99
Gjenforsikringsandel	R1520	14.16	3,10	0,00	1.93	19,18
For egen regning (netto)	R1600	742.56	4 479,23	9 587,63	1 421.38	16 230,80
Erstatningskostnader						
Brutto - direkte forsikring	R1610	660.98	7 854,81	1 306,64	254.54	10 076,98
Gjenforsikringsandel	R1620	5.31	0,10	0,00	-	5,41
For egen regning (netto)	R1700	655.68	7 854,71	1 306,64	254.54	10 071,57
Endring i andre forsikringstekniske avsetninger						
Brutto - direkte forsikring	R1710					
Gjenforsikringsandel	R1720					
For egen regning (netto)	R1800					
Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.	R1900	126.88	1 013,04	376,11	196.09	1 712,12
Andre kostnader	R2500					14,50
Sum kostnader	R2600					1 726,62

S.05.02.01 - Premier, erstatninger og kostnader – landfordelt

Ikke rapportert, da forretning tegnet i Norge (hjemstaten) utgjør mer enn 90% beregnet ut fra forfalt bruttopremie

(NOK mill.)		Forsikring med		Forsikring med investeringsvalg		Øvrig livsforsikring		Sum (livsforsikring unntatt helseforsikring, herunder forsikring med investeringsvalg)	
		overskuddsdeling		Kontrakter uten opsjoner og garantier	Kontrakter med opsjoner eller garantier				
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0150
	Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett								
	Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter (relatert til forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett)								
	Forsikringstekniske avsetninger beregnet som en sum av beste estimat og risikomargin								
	Beste estimat								
	Brutto beste estimat	R0030	182 061,15		56 590,50	412,76		2 871,03	241 935,43
	Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter	R0080							
	Sum beste estimat fratrukket beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er	R0090	182 061,15		56 590,50	412,76		2 871,03	241 935,43
	Risikomargin	R0100	1 883,09	2 328,94			343,51		4 555,54
	Fradrag i forsikringstekniske avsetninger som følge av overgangsbestemmelsen								
	Fradrag i forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0110							
	Fradrag i beste estimat	R0120	-3 041,97						-3 041,97
	Fradrag i risikomargin	R0130	-31,46						-31,46
	Sum forsikringstekniske avsetninger	R0200	180 870,81	59 744,95			3 214,54		243 417,55

(NOK mill.)		Kontrakter uten		Forsikring med	Annuiteter fra	Sum (livsforsikring unntatt helseforsikring, herunder forsikring med investeringsvalg)
		opsjoner og garantier	opsjoner eller garantier	investeringsvalg	skadeforsikring vedrørende helseforsikrings- forpliktelser	
		C0160	C0170	C0180	C0190	C0210
Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0010					
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter (relatert til forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett)	R0020					
Forsikringstekniske avsetninger beregnet som en sum av beste estimat og risikomargin						
Beste estimat						
Brutto beste estimat	R0030		1 272,79			1 272,79
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter	R0080					
Sum beste estimat fratrukket beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er	R0090		1 272,79	412,76		1 272,79
Risikomargin	R0100	40,57			343,51	40,57
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger som følge av overgangsbestemmelsen						
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0110					
Fradrag i beste estimat	R0120					
Fradrag i risikomargin	R0130					
Sum forsikringstekniske avsetninger	R0200	1 313,35				1 313,35

S.17.01.02 - Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring, side 1
(kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

		Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring		
(NOK mill.)		Forsikring mot inntektstap	Yrkesskade- forsikring	Sum skadeforsikrings- forpliktelser
		C0030	C0040	C0180
Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0010			
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikringsavtaler og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter (relatert til forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett)	R0050			
Forsikringstekniske avsetninger beregnet som en sum av beste estimat og risikomargin				
Beste estimat				
Premieavsetning				
Brutto - i alt	R0060	24,85	14,17	39,01
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap (mislighold hos motparter)	R0140	0,91	0,65	1,56
Netto beste estimat for premieavsetning	R0150	23,93	13,52	37,46
Erstatningsavsetning				
Brutto - i alt	R0160	257,64	406,56	664,20
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap (mislighold hos motparter)	R0240	19,27	83,51	102,78
Netto beste estimat for erstatningsavsetning	R0250	238,37	323,05	561,42
Sum beste estimat - brutto	R0260	282,48	420,73	703,22
Sum beste estimat - netto	R0270	262,30	336,57	598,88
Risikomargin	R0280	8,44	13,03	21,47
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger som følge av overgangsbestemmelsen				
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0290			
Fradrag i beste estimat	R0300			
Fradrag i risikomargin	R0310			
Sum forsikringstekniske avsetninger				
Sum forsikringstekniske avsetninger	R0320	290,92	433,76	724,69
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap (mislighold hos motparter)	R0330	20,18	84,16	104,34
Sum forsikringstekniske avsetninger fratrukket beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er	R0340	270,74	349,60	620,35

S.19.01.21 - Erstatninger I skadeforsikring

Skadeår/Tegningsår

Z0010

Skadeår

Betalte bruttoerstatninger (ikke kumulativt) - Avviklingsår (nominelle beløp)

Prior	År	Avviklingsår										I inne- værende år	Sum over år (kumulativt)	
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9			10 & +
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100			C0110
R0100											0,00	R0100	-	-
N-9	R0160	27,53	20,54	7,31	2,97	4,10	2,10	3,53	0,12	0,53	1,18	R0160	1,18	69,90
N-8	R0170	62,43	27,99	11,06	7,94	2,50	6,85	1,87	8,55	11,93		R0170	11,93	141,11
N-7	R0180	62,42	22,75	13,14	6,76	7,45	3,85	1,19	6,51			R0180	6,51	124,07
N-6	R0190	104,47	23,43	8,55	14,00	5,00	9,07	4,46				R0190	4,46	168,99
N-5	R0200	110,71	34,44	15,15	7,92	5,60	12,06					R0200	12,06	185,88
N-4	R0210	92,18	29,59	10,72	19,15	13,89						R0210	13,89	165,54
N-3	R0220	98,26	52,13	16,21	25,58							R0220	25,58	192,19
N-2	R0230	135,60	46,03	21,08								R0230	21,08	202,71
N-1	R0240	119,24	43,55									R0240	43,55	162,79
N	R0250	147,73										R0250	147,73	147,73
Total	R0260											287,97	1 560,92	

Ikke-diskontert beste estimat for brutto erstatningsavsetning - Avviklingsår (nominelle beløp)

Prior	År	Avviklingsår										Årsslutt (diskon- terte beløp	
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10 & +
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100		C0110
R0100											10,23	R0100	10,23
N-9	R0160										11,80	R0160	22,03
N-8	R0170									15,99		R0170	38,02
N-7	R0180								21,93			R0180	59,95
N-6	R0190							31,48				R0190	91,17
N-5	R0200						38,08					R0200	127,49
N-4	R0210					62,51						R0210	181,80
N-3	R0220				78,86							R0220	248,86
N-2	R0230			98,00								R0230	330,87
N-1	R0240		106,12									R0240	415,06
N	R0250	189,20										R0250	572,77
Sum	R0260											1 198,89	

S.22.01.21 - Effekten av overgangsregler og andre tiltak knyttet til langsiktige garantier (LTG)

(NOK mill.)		Amount with Long Term Guarantee mea- sures and transitionals	Beløp uten overgangs- regelen for forsikrings- tekniske avsetninger	Effekt av overgangsrege- len for forsikringstekniske avsetninger	Beløp uten over- gangsregelen for rentekurven	Effekt av over- gangsregelen for rentekurven
		C0010	C0030	C0050	C0070	C0090
Forsikringstekniske avsetninger	R0010	245 455.59	3 073.43	-	3 492.78	-
Basiskapital	R0020	38 962.27	-2 305.07	-	-2 619.59	-
Tellende ansvarlig kapital til dek- ning av solvenskapitalkravet (SCR)	R0050	38 962.27	-2 305.07	-	-2 619.59	-
Solvenskapitalkrav	R0090	19 457.02	-	-	1 160.15	-
Tellende ansvarlig kapital til dek- ning av minstekapitalkravet (MCR)	R0100	35 521.16	-2 305.07	-	-2 619.59	-
Minstekapitalkrav	R0110	6 612.70	-	-	214.14	-

(NOK mill.)		Sum	Kapitalgruppe 1 - uten be- grensninger	Kapitalgruppe 1 - med begrensninger	Kapital- gruppe 2	Kapital- gruppe 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Basiskapital før fradrag for deltakerinteresser i andre finanssektorer som fastsatt i artikkel 68 i vedlegg til forskrift 21. desember 2015 nr. 1807 om utfyllende regler til Solvens II-forskriften						
Ordinær aksjekapital (inkl. verdien av egne aksjer)	R0010	3 540,42	3 540,42			
Overkurs relatert til ordinær aksjekapital	R0030	9 710,56	9 710,56			
Innbetalt medlemsinnskudd, kompensasjonsfond, eierandelskapital (ekskl. utjevningsfond) eller tilsvarende basiskapitalposter for gjensidige forsikringsforetak	R0040					
Etterstilte medlemskontoer i gjensidige forsikringsforetak	R0050					
Overskuddsfond	R0070					
Preferanseaksjer	R0090					
Overkurs relatert til preferanseaksjer	R0110					
Avstemmingsreserve	R0130	18 372,71	18 372,71			
Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital	R0140	7 198,19		2 574,92	4 623,27	
Et beløp tilsvarende verdien av netto eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	R0160					
Annen ansvarlig kapital godkjent av Finanstilsynet som basiskapital som ikke er spesifisert over	R0180	140,37			140,37	
Ansvarlig kapital (egenkapital) fra regnskapet som ikke skal inngå i avstemmingsreserven, og som ikke oppfyller vilkårene for å bli klassifisert som ansvarlig kapital i henhold til Solvens II-regelverket						
Ansvarlig kapital (egenkapital) fra regnskapet som ikke skal inngå i avstemmingsreserven, og som ikke oppfyller vilkårene for å bli klassifisert som ansvarlig kapital i henhold til Solvens II-regelverket	R0220					
Fradrag						
Fradrag for deltakerinteresser i verdipapirforetak, forvaltningsforetak for verdipapirfond, forvaltere av alternative investeringsfond, låneformidlingsforetak og finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak	R0230					
Sum basiskapital etter fradrag	R0290	38 962,27	31 623,70	2 574,92	4 763,65	
Supplerende kapital						
Ikke innbetalt og ikke innkalt ordinær aksjekapital som kan kreves innkalt	R0300					
Ikke innbetalt og ikke innkalt medlemsinnskudd eller tilsvarende basiskapitalposter for gjensidige foretak som kan kreves innkalt	R0310					
Ikke innbetalte og ikke innkalte preferanseaksjer som kan kreves innkalt	R0320					
En rettslig bindende forpliktelse til å tegne og betale for fondsobligasjonskapital og/eller ansvarlig lånekapital på anmodning	R0330					
Rembursbrev og garantier i henhold til artikkel 96 nr. 2 i direktiv 2009/138/EF	R0340					
Andre rebursbrev og garantier enn dem som faller under artikkel 96 nr. 2 i direktiv 2009/138/EF	R0350					
Krav om tilleggspremier fra medlemmer i gjensidige foretak som faller under artikkel 96 nr. 3 i direktiv 2009/138/EF	R0360					
Andre krav om tilleggspremier fra medlemmer i gjensidige foretak enn dem som faller under artikkel 96 nr. 3 i direktiv 2009/138/EF	R0370					
Annen supplerende kapital	R0390					
Sum supplerende kapital	R0400					

(NOK mill.)	Sum	Kapitalgruppe 1 - uten be- grensninger	Kapitalgruppe 1 - med be- grensninger	Kapital gruppe 2	Kapital gruppe 3	
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	
Tilgjengelig og tellende ansvarlig kapital						
Sum tilgjengelig ansvarlig kapital til dekning av SCR	R0500	38 962,27	31 623,70	2 574,92	4 763,65	0,00
Sum tilgjengelig ansvarlig kapital til dekning av MCR	R0510	38 962,27	31 623,70	2 574,92	4 763,65	
Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av SCR	R0540	38 962,27	31 623,70	2 574,92	4 763,65	0,00
Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av MCR	R0550	35 521,16	31 623,70	2 574,92	1 322,54	
SCR	R0580	19 457,02				
MCR	R0600	6 612,70				
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og SCR (solvenskapitaldekning)	R0620	200,25 %				
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og MCR (minstekapitaldekning)	R0640	537,17 %				
						C0060
Avstemningsreserve						
Sum eiendeler fratrukket sum forpliktelser				R0700		31 764,07
Egne aksjer (holdt direkte og indirekte)				R0710		
Forventede utbytter, utdelinger og gebyrer				R0720		
Andre elementer som inngår i basiskapitalen				R0730		13 391,37
Justering for ansvarlig kapitalelementer med begrensninger relatert til porteføljer for matching-justering og avgrensede fond				R0740		
Avstemningsreserve				R0760		18 372,71
Forventet fortjeneste						
Forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP) - livsforsikringsvirksomhet				R0770		5 251,39
Forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP) - skadeforsikringsvirksomhet				R0780		
Sum forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP)				R0790		5 251,39

S.25.01.21 - Solvenskapitalkrav - for foretak som benytter standardmetoden

(NOK mill.)		Brutto solvens kapitalkrav	Foretaks spesifikke parametre	Forenklinger
		C0110	C0090	C0100
Markedsrisiko	R0010	28 309,55		
Motpartsrisiko	R0020	759,81		
Livsforsikringsrisiko	R0030	9 259,41		
Helseforsikringsrisiko	R0040	524,26		
Skadeforsikringsrisiko	R0050			
Diversifisering	R0060	-6 551,27		
Risiko knyttet til immaterielle eiendeler	R0070			
Basiskrav til solvenskapital	R0100	32 301,77		
Beregning av solvenskapitalkrav		C0100		
Operasjonell risiko	R0130	953,05		
Tapsabsorberende evne av forsikringstekniske avsetninger	R0140	-8 396,88		
Tapsabsorberende evne av utsatt skatt	R0150	-5 400,93		
Kapitalkrav for virksomhet som utøves i henhold til artikkel 4 i direktiv 2003/41/EF	R0160			
Solvenskapitalkrav før kapitalkravstillegg	R0200	19 457,02		
Kapitalkravstillegg	R0210			
Solvenskapitalkrav	R0220	19 457,02		
Øvrig informasjon om SCR		R0400		
Kapitalkrav for durasjonsbasert aksjerisiko	R0410			
Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for gjenstående del (andre deler enn avgrensede fond (RFF) og porteføljer for matching-justering (MAP))	R0420			
Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for avgrensede fond (RFF)	R0430			
Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for porteføljer for matching-justering (MAP)	R0440			
Diversifiseringseffekter relatert til aggregering av teoretisk solvenskapitalkrav (nSCR) for avgrensede fond under artikkel 304 i direktiv 2009/138/EF				

(NOK mill.)	Skadeforsikringsvirksomhet		Livsforsikringsvirksomhet	
	Beregnet MCR ^(NL,NL)		Beregnet MCR ^(NL,L)	
	C0010	C0020		
Lineær formel for forsikrings- og gjenforsikringsforpliktelser innenfor skadeforsikring	R0010	96,73		
			Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og spesialforetak (SPV)) og forsikrings- tekniske avsetninger beregnet under ett	Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og SPV) og forsikrings- tekniske avsetninger beregnet under ett
			Forfalt premie for egen regning siste 12 måneder	Forfalt premie for egen regning siste 12 måneder
			C0030	C0040
			C0050	C0060
Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0020	262,30	238,88	
Forsikring mot inntektstap, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0030	336,57	80,72	
Yrkesskadeforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0040			
Motorvognforsikring - trafikk, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0050			
Motorvognforsikring - øvrig, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0060			
Sjøforsikring, transportforsikring og luftfartsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0070			
Forsikring mot brann og annen skade på eiendom, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0080			
Ansvarsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0090			
Kreditt- og kausjonsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0100			
Rettskjøpsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0110			
Assistanseforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0120			
Forsikring mot diverse økonomisk tap, inkl. proporsjonal gjenforsikring	R0130			
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av helseforsikringsforpliktelser	R0140			
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av ansvarsforsikringsforpliktelser	R0150			
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av forpliktelser innen sjø-, transport- og luftfartsforsikring	R0160			
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av øvrige skadeforsikringsforpliktelser	R0170			

S.28.02.01 - Minstekapitalkrav - både livsforsikringsvirksomhet og skadeforsikringsvirksomhet, side 2

(NOK mill.)	Skadeforsikringsvirksomhet		Livsforsikringsvirksomhet	
	Beregnet MCR ^(NL,NL)		Beregnet MCR ^(NL,L)	
	C0070	C0080		
Linear formula component for life insurance and reinsurance obligations	R0010		6 515,97	
			Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og spesialforetak (SPV)) og forsikrings- tekniske avsetninger beregnet under ett	Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og SPV) og forsikrings- tekniske avsetninger beregnet under ett
			Forfalt premie for egen regning siste 12 måneder	Forfalt premie for egen regning siste 12 måneder
			C0030	C0040
			C0050	C0060
Forpliktelser med overskuddsdeling - garanterte ytelser	R0210			164 758,73
Forpliktelser med overskuddsdeling - fremtidige diskresjonære ytelser	R0220			17 302,42
Forsikringsforpliktelser med investeringsvalg	R0230			57 003,26
Andre livsforsikrings- og helseforsikringsforpliktelser, inkl. gjenforsikringsforpliktelser	R0240			4 143,82
Sum udekket risiko for alle livsforsikringsforpliktelser, inkl. gjenforsikringsforpliktelser	R0250			1 190 825,76

(NOK mill.)

Samlet beregning av MCR

		C0130
Lineært beregnet MCR	R0300	6 612.70
Solvenskapitalkrav (SCR)	R0310	19 457,02
Øvre grense for MCR	R0320	8 755.66
Nedre grense for MCR	R0330	4 864.25
Kombinert MCR (hensyntatt øvre og nedre grense)	R0340	6 612.70
Absolutt nedre grense for MCR	R0350	56,01
		C0130
Minstekapitalkrav	R0400	6 612,70

Teoretisk MCR-beregning for skadeforsikrings- og livsforsikringsvirksomhet

		Skadeforsikrings- virksomhet	Livsforsikrings- virksomhet
Teoretisk lineær MCR	R0500	96,73	6 515.97
Teoretisk SCR før kapitalkravstillegg (årlig eller siste beregning)	R0510	284,63	19 172.39
Teoretisk øvre grense for MCR	R0520	128,08	8 627.58
Teoretisk nedre grense for MCR	R0530	71,16	4 793.10
Teoretisk kombinert MCR	R0540	96,73	6 515.97
Absolutt nedre grense for teoretisk MCR	R0550	22,59	33,43
Teoretisk minstekapitalkrav	R0560	96,73	6 515,97

Storebrand Livsforsikring AS
Professor Kohts vei 9
Postboks 500, 1327 Lysaker
Telefon 08880

[storebrand.no](https://www.storebrand.no)

